

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 3 kor.

Nyitási közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, december 1.

Öt nap.

Az orosz fronton a szemben álló hatalmak megkötötték a fegyverszünetet! Egyelőre csak öt napra, de aki tudja, hogy ez mit jelent, az nem kételkedhet többé, hogy a béke diadalszekere végre komolyan elindult a megértés völgye felé. Az az energikus hang, amellyel az orosz külügyek népbiztosa: Trockij a hadviselő népekhez szól, egy pillanatnyi kétséget sem enged, hogy itt többé ravaszkodó diplomáciai sakkhúzásokkal mesterséges akadályokat nem gördíthet egy hatalom sem a béketárgyalások megkezdése elé. A népek békét akarnak s a béke meglesz. Most már meglesz! Mint a hegyekről lezuduló tavaszi árvíz elönt mindent a merre szem lát: ez az öt nap kiszélesül és megsokasodik, ez az öt nap a bibliai kenyérhez léssen hasonló, mely el nem fogyatkozik soha.

A fegyverszünetbe lépő seregeket nem tudja többé egymás ellen vezetni semmiféle generális. Akik ott az orosz fronton most kezdet fogtak, annak a nagyjelentőségű jelszónak a harcosai: Világproletárjai egyesüljétek! Azok a keménygerincű orosz férfiak, akik a békét nem üres szónak vették ajkaikra, de tüzön-vizen keresztül meg is csinálják azt: már most odaharsogják a hadban álló nemzeteknek, tekintet nélkül arra, hogy ellenfeleik azok, vagy szövetséges társaik: A dolgozó népnek, a munka harcosainak kell megkötni ezt a békét! Ezek az emberek jól tudják, hogy nem a vagyonnak, az enormisan szaporodó tőkének, a hadseregszállítóknak, a municióspekulánsnak van szüksége a békére, hanem a dolgozó tömegnek, az alkotó, teremtő társadalomnak. A béke: a munka védelme! Kiáltják ők s nem törődnek többé azokkal, akik nem akarják meghallgatni a szavukat. Nekik nincs ellenségük, az az egy népet sem tartanak ellenségnek. Az ő ellenségük a társadalom piócáinak az a hada, mely még máig sem szivta magát tele sem pénzzel sem vérről. Ezek ellen szólítják fel Trockij, Lenin és társaik a világ dolgozó seregét egyesülésre és békére.

Ez az öt nap, a tiszta szándékok megismerésének ideje. Egy új világ teremtésének a napjai, melyeknek elteltével csakugyan lesz végre — világosság. Lehet, hogy ez az öt nap soká fog tartani, hetekig, talán hónapokig, de ne türelmetlenkedjünk többé, a béke szekereinek a rudját nem fordíthatja többé visszafelé semmiféle titkos diplomata észjárás.

Nem fog pusztában elhangzó szó lenni ez a mai orosz kiáltás. Ez a bátor, semmitől nem rettenő, kemény ítélet. Az orosz nép vezetői általános fegyverszünetre és béketárgyalásra szólítanak fel minden hadban

álló népet. Kitérő választ, vagy visszautasító szót nem fogadnak el. „Veletek, ha lehet: ellenetek, ha kell!” üzenik s nem konferenciáznak, nem komédiáznak. de december elsején megkezdik az orosz földön álló haderőkkel a béketárgyalást. Mennek előre a becsületes és egyenes úton. Nem kívánják a mi a másé s nem adják oda, ami az övék. Nem ismernek annexiót, hadisarcot, sem a kárpótlásnak más formáját: csak a népek

önrendelkezési jogát ismerik el. Akinek ez nem kell, ám harcoljon tovább, az oroszoknál vér nem folyik többé s becsessé válik újra a drága emberélet. Nem nézik milyen köntösben jelenik meg előttük a világ új megváltója, reájuk nézve csak az fontos immár, hogy csakugyan a béke közeledik feléjük. Égészen mellékes, hogy azt általános fegyverszünetnek nevezik-e el, vagy — különbékének!

Öt napos fegyverszünet.

(Tárgyalunk az orosz kormányval.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Stockholm. Trockij és Lenin egyik proklamációjában, amelyet a hadviselő országok népeihez intéztek, feltűnően kiemelték azt a felfogást, hogy a békét a katonáknak, munkásoknak és parasztoknak kell megcsinálni a hivatásos és kapitalista diplomáciával szemben. A megegyezésen alapuló tisztességes békét csak akkor lehet megkötni, ha a forradalmi tömegek férfiasan és elszántan megvívják harcukat minden imperialista terv és hódító törekvés ellen. A felhívás ismerteti az eddigi tárgyalások tartalmát. E szerint a német hadsereg főparancsnoksága arra a felhívásra, hogy minden fronton legyen fegyverszünet és kezdődjenek meg a tárgyalások a demokratikus béke érdekében, amely nem ismert sem annexiót, sem hadisarcot, sem kárpótlást, ellenkezőleg a népek önrendelkezési jogát biztosítja, azt válaszolta, hogy kész a tárgyalásokat megindítani. A német hadsereg főparancsnoksága válasza után az orosz főparancsnok Krilenko zászlós a fegyverszünet-tárgyalásnak december 1-re való elhalasztását javasolta, hogy az entente kormányokat a béketárgyalások tekintetében elfoglalt álláspontjáról tájékoztathassa.

„Addig az orosz fronton kölcsönös megegyezéssel öt napos előzetes fegyverszünet lép életbe.

A felhívás végül kijelenti, hogy az orosz hadsereg és a nép nem tud és nem akar tovább várni. December elsején megkezdik a béketárgyalásokat, ha kell: az entente többi tagjainak részvétele nélkül. Oroszország általános békét kíván. De ha a szövetségesek különbékére kényszerítik, ezért kizárólag az entente-országok proletárjaira hárul a felelősség.

Bécs. Az osztrák képviselőház mai ülésén Zenker képviselő és társai a miniszterelnökhöz interpellációt intéztek, melyben azt állítják, hogy a kormány az orosz jegyzéket nem tette közzé teljes egészében, de nem eszupán technikai okokból a jegyzék szó-

vegét más helyen is megrövidítették. Azt kérdezik az interpellálók, hajlandó-e a miniszterelnök a jegyzék hiteles szövegét osztonkítatlanul ismertetni.

A jegyzék bevezető részéből hiányzik ez:

„A német főparancsnokság arra a javaslatunkra, hogy valamennyi fronton a népek önrendelkezési jogán alapuló demokratikus béke előérésében fegyverszünet jöjjön létre, azt felelte, hogy kész a béketárgyalások megkezdésére. Krilenko generalisszimusz azt ajánlotta, hogy a fegyverszünetet öt napra, december 1-re halasszák el.

Bécs. Az osztrák képviselőház mai ülésének elején Seidler lovag miniszterelnök a következő kijelentést tette:

— Tiszteit Ház! Mint a cs. és kir. Távirati Iroda tegnapi hivatalos jelentéséből tudomásomra jutott, a cs. és kir. kormány már elfogadta az orosz kormányának a fegyverszünet és az általános béke fölött azonnali tárgyalásra való meghívását. (Általános hosszantartó tetszés és taps.) A cs. és kir. kormány ismételtén nyilvánított álláspontja értelmében el van határozva arra, hogy a megindítandó tárgyalásokat az engedékenységgel szellemében folytatja, mert szándéka arra irányul, hogy mielőbb olyan békét érjen el, amely a népek bizalomteljes együttműködését a jövőben lehetővé tenné. (Élénk tetszés és taps.) Mint a külügyminiszternek az orosz köztársaság kormányához intézett tegnapi közzétett válaszából kitűnik, Ausztria-Magyarország kormánya késznek nyilatkozott az általános béke fölött tárgyalásokba bocsátkozni. A tárgyalások alkalmával Ausztria-Magyarország kormánya törekedni fog arra, hogy azokkal az államokkal, amelyek az Oroszország részéről most kiindult meghívás alapján hajlandóknak nyilatkoznak békét kötni, olyan békét érjen el, amely a szerződést kötő csapatokra nézve egyformán becsületes s a melynek irányelve a következő:

területi és gazdasági erőszakosságok nélkül.

Az osztrák-magyar kormány ez alkalommal elfogja ismerni a vele békeszerződésre lépő államok ama jogát, hogy a hozzájuk tartozó népeknek teljes szabadságot ad állami jóvendőjük feletti elhatározásuk szempontjából és tartózkodni fog a szerződést kötő felek belső állami viszonyaiba való minden beavatkozástól, másfelől azonban követelni fogja, hogy saját állami szervezetünkbe való minden beavatkozás elmaradjon.

Berlin. A birodalmi kancellár nagyjelentőségű nyilatkozata alkalmából érdekesnek tartom föleleveníteni a Berliner Tageblatt vasárnapi számának azt a cikkét, amelyben Hans Vorst, az orosz viszonyok napos ismerője, az orosz fegyverszünet és békejavaslat eshetőségeit mérlegelte. Hans Vorst az orosz forradalom kitörése óta folyton mérsékelni igyekezett az orosz eseményekhez fűzött túlságos várakozásokat és horoszkópjai a legtöbbször be is váltak. Most a Lenin-kormány békejavaslatát alkalmából mindenekelőtt arra mutat rá, hogy Lenin és Trockij egészen más lából vannak faragva, mint azok az arisztokraták és diplomaták, akiket majd a központi hatalmak velük egy asztal mellé ültetnek. Kissé bajos elképzelni, hogy hogyan fogják megérteni egymást azok, akik két különböző világban élnek. Leninnek mindig az volt a hitvallása, hogy a világ nagy rákfenéje a kapitalizmus. Leninnek olyan békére gondoltak, amely a nemzetközi proletariátus eszméit juttatja diadalra és a kapitalizmus hatalmát megtöri.

A másik nehézség Németországnak a jövőbeli magatartása, ha az orosz különbéket megkötnék, szóval: milyen viselkedést kellene tanúsítania a fegyverszünet következtében például a tengeren? Nem követelnének-e olyan dolgokat Németországtól, amelyek nyilvánvaló és veszedelmes hátrányba helyeznék az entente nyugati országai és Amerika mögött? Hans Vorst ezeket a kérdéseket nem tartja végzeteseknek és elháríthatlanoknak, de mindenesetre túlzottnak véli az expresszgyorsaságu megegyezés reményét.

Amsterdam. Románia jegyzéket intézett Angliához, Franciaországhoz és Amerikához, amelyben kitéjt, hogy az orosz viszonyok kényszerítik rá, miszerint az esőben, ha a szövetségesek segítség nélkül hagyják, a frontot feladják, vagy pedig tárgyalásokba bocsátkozzék az ellenséggel.

Baselen át jelentik: A Havas-iroda pétervári híradás szerint jelenti: Trockij, a külügyek népbiztosa Oroszország külföldi diplomáciai képviselőihez körtáviratot intézett, hogy nyilatkozzanak, elismerik-e őt külügyminiszternek. Trockij elrendelte a siffre osztály feloszlását.

Rotterdam. A Daily Chronicle pétervári tudósítója jelenti: Az új orosz kormány azokat a szerződéseket, melyeket a szövetségesekkel a hadsereg részére szükséges municiószállításra kötött, azonnali hatálylyal fölmondta.

Genf. A békeajánlatra a Journal de Geneve a következőket írja: Az egész kérdés abban csucosodik ki,

hogy Lenin az oly nagy fontosságú okmányt aláírja-e, hogy egy tollvonással egy millió embert felszabadít, hogy azokat a nyugati szövetségesekre rászabadítsa, hogy a demokráciát megfojtja és az imperializmus hatalmát biztosítsa. Bármilyen undorító ez a gondolat, mégsem lehetetlen. A fanatikus ember mindenre képes, az árulásra épügy, mint a rémítetésre. Ha Lenin elég erős lesz akarátát a hadseregre erőszakolni, ha Duchonin tábornok ellenállását megtöri, ha egyetlen parancsnokot talál, habár csak hadnagyot is, hogy a német egyezményt aláírja, akkor Lenin a belső politika forgatagában eltűnhetik ugyan, de nem lesz többet olyan emberi hatalom, mely a történeteket meg nem történtté tegye és a szétszórt katonákat visszavihesse a frontra.

Ex-lex a városnál.

— Ma sincs jóváhagyott költségvetés. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Holnap december elseje van és még a leghalványabb nyoma sincsen annak, hogy a város jövő évi költségvetését készítik. Máskor november hónapban a szakbizottságok már letárgyalták a költségelőirányzat összes tételeit és a decemberi közgyűlés már meg is szavazta volt a költségvetést. Felkerestük Kilyényi János főszámvevőt és megkérdeztük, hogy mi az oka ennek a furcsa késedelmezésnek, hogy vajjon nem-e a háborús munkatorlódás és a munkaerő hiánya okozza, hogy a jövő évi költségelőirányzat még mindig nem készült el. A főszámvevő tudósítónknak a következőket mondta:

— Őszintén kijelentem, hogy a jövő évi költségvetés összeállítását még meg sem kezdtem. Nem is kezdhetem meg. Nem pedig azért, mert a belügyminiszter még mindig nem hagyta jóvá az idei költségvetést. Már pedig az idei költségvetés jóváhagyása nélkül képtelen vagyok elkészíteni a jövő évi költségelőirányzatot. Nem tudom ugyan is, hogy a miniszter mit hagy jóvá a költségvetésben és mit kifogásol azon. Pontos és miniszterileg jóváhagyott adatok nélkül nem tudom az egyes tételeket összeállítani, nem tudom, hogy az egyes kiadási és bevételi rovatokba mit vegyek fel és mit hagyjak ki. Azután itt van a tisztviselők fizetésrendezése is, amit a törvényhatóság már megszavazott. Ez 540.000 koronát tesz ki. Ezt az összeget is be kell illesztenem a költségelőirányzatba. Ha a miniszter jóváhagyása megérkezik, és látni fogom, hogy milyen alapon és milyen irányban készíthetem el a jövő évre szóló költségelőirányzatot, akkor haladéktalanul el is fogom készíteni, hogy a szakbizottságok hamarosan letárgyalják és a törvényhatóság elé kerüljön.

Felmentettek behívása. Bécsből jelentik: A hadügyminiszter a legközelebbi időben rendeletileg katonai szolgálatra fogja behívni mindazokat a felmentetteket, akik 1889—1899. években születtek. A behívás alól mentesítést semmiesetre sem fognak adni, illetve ha valakinek a felmentését nélkülözhetetlensége miatt okvetlen fenn akarják tartani, akkor helyette más idősebb korosztályra felmentésnek kell bevonulnia.

Odescalchy herceg vizsgálja.

(A képviselőház ülése.)

(Telefon.) Zsufolt padsorok és még zsufoltabb karzat előtt nyitotta meg 4 óra előtt Szász Károly elnök a képviselőház mai ülését. Az ülést nagy érdeklődés előzte meg, mert híre járt, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök nyilatkozni fog az orosz különbékéről. Az volt a megállapodás, hogy napirend előtt Andrássy Gyula gróf nyilatkozatot kér a miniszterelnöktől az orosz béke ügyében. Wekerle Bécsből várt újabb híreket s ezért késett az ülés kezdete egészen délután 4 óráig. De újabb hírek délután 5 óráig nem érkeztek s ennek következtében Andrássy felszólalása és Wekerle nyilatkozata elmaradt. Az elmaradt miniszterelnöki nyilatkozathoz természetesen maliciózus kommentárokat is fűztek.

Az elnöki elnöki ülések után Szász Károly elnök jelentette meg Fényes László a telefonkezelőnk és a munkások ügyében. Éber Tibor pedig a tátrafűrdők élelmezése tárgyában fognak interpellálni.

Napirend előtt Jankovich Béla előadja a kultuszminiszter szívességéből rendelkezésére bocsátott akták alapján az Odescalchy herceg vizsgájára vonatkozó tényállást. Odescalchy azért folyamadott rövid terminusért, mert fegyvergyakorlatra kellett bevonulnia. A dékán az engedélyt meg is adta. Hogy miért történt ez, azt kérdezze meg Polónyi Dezső attól, aki akkor dékán volt. (Földes Béla volt a dékán. A szerk.) Odescalchy kitűnően megfelelt a vizsgán. Kiss Lajos azért kapott terminust, mert már tett szigorlatot a budapesti egyetemen. Polónyi Dezső vádjai ehát nem felelnek meg a valóságnak és csodálja, hogy azokkal a ház elé lépett. A vizsgáló-bizottság elnöke pedig eivesztette ítélőképességét. Az osztrák képviselőházban is szóvá tették a dolgot. Rybar szlovén képviselő is válaszolni fog, miheiyt megkapja interpellációjának hiteles szövegét. Csupán azt akarja még megállapítani, hogy az osztrák támadás Polónyi Dezső felszólalása után történt. A munkapárt nyugodtan néz szembe a vádakkal, ama lap ellen pedig, mely őt személyében megtámadta, meg fogja indítani a sajtópert.

Polónyi Dezső közbeszólásoktól tarkított felszólalásában kijelenti, hogy Tisza István gróf hozta felszínre a kérdést a főispánokkal kapcsolatban. Ő csak a munkapárti visszaélésekre akart rámutatni és nem hozott fel alaptalan vádakat.

Következett a napirend. A bortermelési adójavaslatot Bakonyi Samu előadó ismertette. Sziassy Zoltán erősen kritizálta a javaslatot és nem fogadta el.

Polónyi Géza helyteleníti a fogyasztási adó jellegével bíró javaslatot, amelylyel a magyar bort versenyképtelenné teszik.

Pejacsevich Tivadar gróf a horvátok novében előadja a javaslatot.

Wekerle Sándor miniszterelnök szakszerűen válaszol a kifogásokra s azt mondja, hogy a javaslat nemcsak az államháztartás érdeke, de érdeke a községeknek is, mert ebből nagy hasznuk lesz.

A javaslatot általánosságban elfogadják és Polónyi Géza felszólalása után részleteiben is megszavazzák.

Az osztrák-magyar bank hadiadójáról szóló javaslatot vita nélkül általánosságban és részleteiben elfogadják.

Ezután az interpellációkra kerül a sor. Fényes Lászlónak a telefonkezelőnk helyzetéről mondott interpellációjáról lapunk más helyen közlünk tudósítást.

Fényes László sürgős interpellációjában szóvá teszi, hogy a Máv. munkások 32 bizalmiférfiának felmentését visszavonták és bevonultatták őket a katonasághoz.

Serényi Béla gróf kereskedelmi miniszter kijelenti, hogy a bevonultatott munkások visszahozására már lépéseket tett és a hadügyminiszter megígérte, hogy visszaküldi őket. Kéltene munkás már utban, a többi is vissza fog térni.

A választ Fényes László kivételével tudomásul vették.

Éber Tivadar a tátrafűrdők élelmezése ügyében interpellált. Az interpellációt kiadták a miniszternek. Ezzel az ülés véget ért.

Tíz millió a telefonos hölgyeknek.

(Súlyos interpelláció. — A miniszterek elismerik panaszukat.)

(Telefon.) Ismeretes, hogy a budapesti telefonközpontokban a telefonkezelők tegnap két órára beszüntették a munkát, hogy ezzel kényszerítsék az illetékes tényezőket arra, hogy anyagi helyzetükön javítsanak. A József-telefonközpontban rendőrök jelentek meg, akik állítólag inzultáltak a hölgyeket. A rosszul fizetett telefonos hölgyek mégis elérték céljukat, mert követeléseiket teljesítették és anyagi helyzetükön javítottak.

A képviselőház mai ülésén Fényes László is szóvá tette a telefonkezelők fizetésemelésének ügyét sürgős interpelláció alakjában.

A posta, táviró és telefon alkalmazottainak fizetését 1911-ben rendezték — mondotta — és ez az ugynevezett rendezés a szülőoka ulajdon képen a régóta forrongó elégedetlenségnek, a melynek első megnyilvánulása néhány héttel ezelőtt a postatakarékpénztári alkalmazottak több napos sztrájkja volt. Az történt a fobb köz ugyanis, hogy a kezelőknök tisztviselői jellegét egyszerűen megszüntették és beosztották őket a C) osztályba, a hol az alantas alkalmazottak vannak. Ez a sérelmes intézkedés a háboru óta különösen nyomta a tisztviselői rangjukról rövid uton megfosztott kezelőket, a kik egyre deputációztak, emlékiratokat, kérvényeket szerkesztettek, de soha a miniszterig eljutni nem tudtak. A minap, hogy a rettenetes drágaság már türelhetlenné tette helyzetüket, az időközben megszervezkedett kezelők tízes bizottsága Demény Károly posta főigazgatónak emiékiratot akart átadni, a melyben kérték a három korona napidíjnak (1700 napidíjas van a budapesti telefonnál és csak 300 kinevezett) legalább hat koronára való felemelését, a hat-hét órai igen fáradságos munkaidőnek öt órára való leszállítását, háromszáz korona ruhacségséget, beszerző-csoport alakítását, a kezelőknöknek a tisztviselői státusba való visszavételét, a betegnek szaunatóriumi kezelését, fizetésemelést a kinevezetteknek, a kik mindenféle címen förtendő levonás után havonta csak hetvenöt-nyolvan koronát kapnak. A partafőigazgató küzente a tíz hölgynek, hogy csak kettőt hajlandó fogadni, később, a mikor a telefonshölgyek figyelmeztették, hogy ők aizen kétezer embert képviselnek, ötöt, majd hatot akart fogadni, de mind a tízet nem. A kezelőknök ragaszkodtak kívánságukhoz és mivel a postafőigazgató sem engedett, a tízes bizottság doigavégetlenül távozott. (Egy másik hír szerint a postafőigazgató végre bebocsátotta mind a tíz hölgyet, de olyan ridegen beszélt és bánt velük, hogy ezek fölháborodva otthagyták.) Szerdán délelőtt a telefon nőalkalmazottaitól a postafőigazgató levelet kapott, melyben utalva arra a fogadtatásra, a melyben előző napon a postafőigazgatónál részük volt, kijelentik, hogy mindenre elszánva ragaszkodnak követeléseikhez és tüntetésül két órai munkaszünetet rendeznek.

Tíz órakor a kezelőknök mind letették a kagylót és az öltözőbe vonultak. A Nagymező-utcai középpontban nem történt semmi baj. Oda a középpont jelentésére kiküldték Hetényi Imre dr. detektívönökhelyettesét, a ki megpróbálta, hogy szép szóval, rábeszéléssel a munka folytatására bírja a hölgyeket, de mikor látta, hogy azok a szép szóra nem hajlanak, ellenben semmit sem bántanak, semmit sem rombolnak, csöndben vannak, csak épen hogy nem dolgoznak, igen helyesen befejezettnek tekintette küldetését, mert tudta, hogy erőszakkal nem ültetheti oda a nőket munkahelyükre. Egészen más-ként ment a dolog a József-közponban. Ide a középpont vezetője, Klár Sándor postafőbizs

detektiveket, majd rendőröket hozatott, akik Tóth Lajos rendőrfőtanácsos parancsnoksága alatt érkeztek meg. Klár Sándor, mint a telefonos hölgyek panaszolják, mindig durván bánt velük. Ez a Klár Sándor erőszakkal akarta a munka folytatására rábíri a nőket és a rendőrség emberei csodálatosképen az ő szavára kötélnék is állottak. Ide-oda hurcoiták, meggyomrozták, ütötték, verték a szerencsétlen nőket, a kik közül többen megsebesültek, tizennégyen elájultak, úgy hogy a mentőket kellett segítségül hívni. Maga Tóth rendőrfőtanácsos becsületbe vágó kifejezéseket vagdosott a szegény telefonosnők fejébe. De természetesen tizenkét óráig a rendőrség „tapintatos” föllépése ellenére sem működhetett a telefon.

Ez a sajnálos dolog történt tegnap. Most persze mindenki mossa a kezét. Demény posta főigazgató azt mondja, hogy Klár Sándor tapintatlanul hajtota végre az ő utasítását, a mely úgy szól, hogy a dolgozói akarókat szabadítsa ki azok közül, hogy a kik nem engedik őket dolgozni és nagyobb nyomaték kedvéért kérjék egy rendőrtisztviselő közreműködését. Tóth Lajos rendőrfőtanácsos kijelenti, hogy az ő tudtával a rendőrök senkit sem bántottak, erre utasítást nem adott és nem is tud semmiféle rendőri brutalitásról. Ezzel szemben áll az, hogy a telefonkezelőknök egybehangzóan panaszolják a hietlen durvaságot, hogy a mentőket kellett hozzájuk hívni.

Felhívta a kormányt, rendezze a kérdést és a tisztviselőknök természetesen adja meg a szükségletüket.

Serényi Béla gróf kereskedelmi miniszter nyomban válaszolt és kijelentette, hogy a telefonkezelőknök helyzete tényleg nem felel meg a mostani súlyos viszonyoknak. Az a sérelem, hogy 6-8 évig nem nevezik ki őket, teljesen jogos és az államhoz méltatlan. Ő ellensége a napidíjas rendszernek. Kötelessége kijelenteni, hogy a napidíjas kezelőknök ténylegesítését a postánál, táviróknál és telefonnál minél rövidebb idő alatt el fogja rendelni. A kantinek árát a felére fogja mérsekelni. Elmondta, hogy a tegnapi minisztertanácsban döntöttek a posta- és táviróalkalmazottak december 1-én életbe lépő fizetésemeléséről. Az összeg, amelyet a fizetésemelésre fordítanak, 10 millió koronára rug.

Ugron Gábor belügyminiszter a rendőrök beavatkozásáról kijelentette, hogy a fontos hadivonalak és állami beszoigetések biztosítására a főkapitány detektiveket rendelt ki a központokba. A detektivek azt az utasítást kapták, hogy a dolgozókat védjék meg a sztrájkolókkal szemben. Dulakodás történt ugyan, de a vizsgálat során egyetlen kezelőnő sem vallotta, hogy a detektivek bántották őket. Egy detektivet azonban kékre vertek. Az erre vonatkozó iratokat áttették az ügyészséghez.

A választ tudomásul vették.

Növekvő ágyutüz Veneziában

Budapest, november 30. (Hivatalos.)

Olasz harcér: Veneziában növekvő erejű tüzérségi tüz. Keleti harcér: Változatlan. Albánia: Huszonnyolcadikára virradó éjjel bosnyák hercegovinai vadászok az alsó Vojusnál eredményes vállalkozásokat hajtottak végre. Átgázoltak az embernyi mélységű folyón, betörték egészen a második olasz állásba és foglyokat és sok hadianyagot szaltítottak be. A vezérkur főnöke.

Berlin, november 30. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállítás jelenti:

Olasz front: nem volt nagyobb esemény Ludendorff. Miniszterelnökség sajtóosztálya.

Arad hadikölcsöne.

(Jegyzés az összes bankoknál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Megirta az Aradi Közlöny, hogy a hadikölcsön ügyeket ellenőrző bizottság döntése következtében az Aradi Ipar és Népbank kénytelen volt visszavonni a VII. hadikölcsön jegyzése ügyében a városnak tett ismeretes ajánlatát. A városnak most tehát hamarosan intézkednie kell, hogy a hadikölcsönjegyzést minél előbb nyélbeüsse, mert ha ezt nem teszi meg és később jegyzi az egy millió koronát, nem takarít meg 2300 koronát. A tanács mai rendkívüli ülésén megbizta Kilenyi János főszámvevőt, érdeklődjék az összes aradi pénzüintézeteknél, hogy fenntartják-e azt a korábbi ajánlatukat, hogy hajlandók a város részére lombardkölcsönt folyósítani 4 és fél százalékos kamatot felszámítva fél évi elszámolással 1918. június 30-ig és azontul 1922. év végéig 5% kamat felszámításával. Megbizta továbbá a tanács a főszámvevőt, készítsen javaslatot arra nézve, hogy az ajánlatokat fenntartó pénzüintézetek milyen összeg erejéig vegyenek részt a város hadikölcsön jegyzésében.

Kilenyi János főszámvevő ma délután tanácskozott az ajánlatot tevő pénzüintézetekkel, amelyek valamennyien hozzájárultak ahhoz, hogy a VII. hadikölcsön jegyzésében a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank aradi fiókja is résztvehessen, de nem a részvénytőkéje arányában, mert ebben az esetben az aradi pénzüintézetek ugyszólván nem is vehetnének részt a jegyzésben, hanem olyan formán, hogy az öt legnagyobb aradi pénzüintézet összvagyonának átlaga alapján részesüljön a város jegyzésében. A főszámvevő a pénzüintézetek részesedését a következőkben állapította meg:

Aradi Első Takarékpénztár 232,000 korona, Aradmegyei Takarékpénztár 177,000 korona, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank aradi fiókja 155,000 korona, Aradi Polgári Takarékpénztár 146,000 korona, Aradi és Csanádi Gazdasági Takarékpénztár 112,000 korona, Aradi Ipar és Népbank 104,000 korona, Aradi Közgazdasági Bank 18,000 korona, Aradi Központi Takarékpénztár 14,000 korona, Aradi Általános Takarékpénztár 14,000 korona, Aradi Kereskedelmi Bank 28,000 korona. Ezek a pénzüintézetek hajlandóknak nyilatkoztak a korábbi ajánlatokban részletezett feltételek mellett a város részére a lombardkölcsönt folyósítani.

A tanács holnap ülést tart s ezen elfogja határozni a hadikölcsön jegyzését a közgyűlés utólagos bejegyzésével. Minthogy azonban a jegyzés perfektválása sürgős, a jövő hét elejére rendkívüli közgyűlést fog a polgármester összehívni.

EGYESÜLET.

— Kérelem az Aradi Polgári Jótékony Nőegylet tiszteit védőösszonyaihoz. Hősiesen küzdő katonáink részére a fehérnemű gyűjtés megindult. Ebben a mozgalomban kötelességünk buzgón résztvenni. Jelentkezzünk személyesen vagy írásban Vásárhelyi Janka Vöröskereszt egyleti elnöknél, a ki szives lesz ez ügyben bővebb felvilágosítást nyújtani. özv. Purgly Lajosné, fővédasszony.

A békét váró aradi oroszok.

(Látogatás a foglyoknál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Akik romlott vizü tócsák felé hajolva enyhíteték tikkadt torkuk tüzeit, akik ziháló mellett, a véres szenvedéstől rogyant térdekkel marsoltak a gránátvájta gödrök tájékán, akik szakadékok szélein, zugó zajban, kerekek csikorulása mellett és tébolyult tumultusban jutottak el hozzánk: az orosz hadifoglyok mára mindegyikük úgy érezték, hogy elérkezett a szabadság órája, hogy utolsó fejezetéhez ért hosszú rabságuk ideje. Ugy tűnt fel, hogy a világtörténelem e legördögibb színjátéka, amit a poklok polifónikus sikoltása kísért, elült egy napra, hogy a dantei Inferno borzalmából a szépség monumentuma emelkedik ki. Az aradi különféle iparelepeken, gyárakban, raktárakban és hivataikban dolgozó orosz hadifoglyok közé egy percre leszállt a béke, finom, selymes szárnyaival megsimogatta a rabságban robotoló jámbor muzsikok, az ábrándos gruzok, a csöndes és befelé szenvedő ukránok, a büszke fehér-oroszok arcát és hazagondoltak a végtelenbe vesző mezőkre, a furcsa, kérdőjelekben kanyargó folyókra, a szenvedő családokra, asszonyokra és gyermekeikre, kik évek óta árván és elhagyottan élnek sivatár életüket. A vágnak és örömmel csodálatosabban zengő himnuszra még alig esendült fel a mainál. Nem az emberi hulla hegyek meredeztek ki a zemlékekből, nem kimult lovak kadáverei léptek elő a rengeteg élményből, nem eldobott táskákat, véres sapkákat, fegyvereket, dobozokat látunk démoni rendtelenségben, hanem a résen betört békesugár enyhe szépségei tárultak fel és az összeszorított, megalázott, tépet lelkek szabadultak fel. Látrózsák nyíltak a hadifoglyok arcán, félve rejtett, keskes érzések lakatai patantak le, dalol a város, dalolt a kert és daloltak a szomorú szívek, áhitatos zsolozsuaik szálltak az ég felé és eltűnt a vizekről a bánatok hajója...

(Ellentétes nézetek.) Közvetlenül tanui akartunk lenni annak a látványnak, amit a mai békevár az orosz hadifoglyok táborában előidézt. Meglátogattuk őket munkahelyükön és beszélgetésbe bocsájtkoztunk velük, hogy szent emberi érzéseiket kihallgassuk, hogy velük örüljünk és velük tárgyaljunk a bekövetkező eseményekről. Az Aradi Közlöny tudósítójának alkalma volt ma több orosz hadifoglyal csöndesen diskurálni Lenin ismert béke ajánlatáról. Kiewi egyetemi hallgatók, öntudatos pétervári munkások, egy ukrán pap, néhány félénk muzsik, egy technikus, oroszlelgyel hivatalnokok és más különféle típusú hadifoglyok álltak velem szemtől-szembe. Ragyogott a szemük, mikor a békéről beszéltek. A csoport nem minden tagja volt egy nézetben. Az egyik orosz diák Kerenszki hívének vallotta magát. Nem akarja a háborút, de jobban szeretne volna, ha Kerenszki diadalmaskodna, mert ő a porosz militarizmus letörésén keresztül akarta megcsinálni a békét. Értelmes, markáns fejű legény ez a Kerenszki-párti hadifogly és amit mond, azt pompásan meg tudja indokolni. Társai izgatottan hallgatják beszédét. Nem adták neki igazat, nem osztják nézetét, mert ők Lenin polgártárs emberei, akik a szereteten át akarják keblükre ölelni sok millió embertestvéreiket. Fegyelmezett, intelligens, komoly legények találkoztak itt egymással, a kik állandóan figyelemmel kísérték és kísérik az eseményeket. Mindenről tudnak, minden hírt hamar meghallanak és a szeizmográf túlfüggő érzésével érzik meg: mi mely percben válik valóra.

(Lenin ismerőse.) A csoportból elsőnek egy egyetemi hallgatóval kezdtem beszélgetni. Kiewből való, sokat tanult, sokat olvasott és tapasztalt ember, aki személyesen ismeri Lenint és többször vitatkozott vele nyilvános előadásokon. Rajongva, uláradó szeretettel nyilatkozik a békejobbot félénk nyújtó Leninről. Ellentétben Kerenszki-párti szenvedőtársával, határozottan állítja, hogy csak Lenin tudja az orosz helyzetet rendezni.

Lenin a népek akaratát akarja — mondja a kiewi egyetemi hallgató. Ő, aki kénytelen elhagyni hazáját, akit száműztek és min-

den nyomorán, szenvedésén, tövissel kirakott kálváriáján keresztül sohasem szűnt meg az orosz népért dolgozni és áldozni. Nagytudású és képzett ember, ismeri az európai viszonyokat, becsületes következetességgel harcolt a proletáriátus érdekeiért; irt, agitált, utazott, szervezett és most a legjobb uton halad az egyetemességért. Lenin igazi szociáldemokrata, aki eiszánt ellensége a kapitalizmusnak, a ki nem pillanatnyi politikai érdekekből dolgozik, hanem nemes meggyőződésből.

— Kerenszkinék kellett volna győzni — szól közbe a másik orosz hadifogly. Ha Kerenszki ragadja magához a hatalmat, akkor alul marad a porosz militarizmus, ami Lenin győzelmével nem szűnt meg. Lenin megbízható nemesen érző és rajongó ember, aki a németek pártján áll. Tele van teoretikus nézettel, már ma kiakarja venni a termelő eszközöket a kapitalisták kezéből; nem a lassu evolúciónak a híve, nem a nyugodt és természetes fejlődés útján megy, hanem radikális eszközökkel szeretné megreformálni Oroszországot. A békének mindnyájan rajongva és extatikus boldogsággal örülünk, ami érthető is. Annyi sok ezer és ezer ember végre hazamehet családjához, végre a szülők megölelhetik gyermekeiket, az áimatianságtól agyongyötört apák könyezve borulhatnak fiaik kebelére és vége szakad az évek óta tartó szenvedésnek...

(Beszél a pap.) Ahogy a kiewi diák befejezi értelmes beszédét, csönd lesz a szobában. Megilletődve nézzük egymást, az orosz hadifoglyok gondolata most messze száll a szelek szárnyán, nem szól egyik sem, valami küiönös és dermesztően fenséges hangulat. lopja bele magát a lelkekbe. Csak a szívek és szemek szólnak egymáshoz, csak az intuíción keresztül cse rélődnek a gondolatok, melyek egy pontban találkoznak: a békén. Megáll a pap, enyhe és varázslatos vágyak vágtatnak a türelmes lelkekben, melyek most vannak felszabadulóban. A kiket tépet, márt a sors, akikhez ostéknint pontosan beköszöntött a bánat, akik csüggeteg fejjel járták közöttünk utjukat, most gondolatban egy drága fej szépségein merengenek el, mos látják a havas tájat, ami házuk mellett mint pompás panoráma teröl el, most gondolatban gyermekeiket babusgatják, akik e hosszú évek óta már megtanultak beszélni, akik a ködös, hűvös téli reggeleken imát mondanak a hadifogságban sinylódó apákért...

A félkörben álló oroszok közül egy fiatal legény lép elő. A magyar katona megjegyzi a foglyra:

— Pap volt az istenadta, de felszentelése előtt meggondolta a dolgot és kilépett.

Érdeklődéssel kezdtem vele a beszélgetést. Németül nem tud, csak oroszul és keveset magyarul.

— Én önként álltam be katonának. A cárt ért mentem háboruba, Oroszországért küzdöttem, mert veszedelemben láttam hazámat. Utánam katonának ment a nővérem is, aki Galiciában harcolt az ellenséggel és szegény testvérem ott esett el. Azóta nagy változások történtek otthon, minden felborult, a nép borzalmas nyomorba jutott, amit a hosszú háboru idézett elő. Napi imánkba foglaltuk a békét, áldva kérjük az istent, hogy szüntesse meg végre ezt a kegyetlen csapást, ami most talán bekövetkezik. Hogy Lenin hozza-e a békét, vagy Kerenszki, mindegy. Én sokat vitatkoztam Lenin és Kerenszki-párti társaimmal, hogy nincs különbség béke és béke között, de ők tudományos elveken nyargalnak.

(Minderről tudtak.) Az orosz hadifoglyok egyébként ma már a kora regeli órákban pontosan tájékozva voltak a nagy eseményről. Nevetve, vidáman, a békét éltetve mentek el tábor helyeikről. Itt, ahol az orosz foglyokkal beszélgettem, azt mondták, hogy az örömmámorban uszó, boldog emberek ma már ne makarták a munkát felvenni.

— Megkötöttük a békét, mondták a szegény hadifoglyok, már nem kell dolgozni, megyünk haza.

— Utazunk vissza! Megjött a béke! Vége a háborúnak! — mondogatják a jámbor emberek, akik egész nap élénken tárgyalták a békére irányuló eseményeket.

Már alkonyodott, már estébe kanyarodott az idő, szél szállt és bánatos dalt dörömbölt az ablakon és a nosztalgias orosz foglyok némán intettek búcsút...

Kázméri Kázmér.

Visszavert angol támadások.

Berlin, november 30. Nagy főhadiszűlés jelent: Nyugati harctér.

Rupprecht trónörökös hadcsoportja:

A Flandriában délután a Houthouster erdtől Zandvoordeig élénk tűzérési harcok fejlődtek ki, amelyek különösen Pölkapelle két oldalán és Gheluveltől északra folytak nagy heveséggel. Közel a tengerparthoz és a harctér néhány szakaszán osztagaink benyomultak az ellenséges vonalakba és számos franciát és angolt szállítottak be. Armentiersnél Lenstől nyugatra és Arrastól délkeletre fokozódott a tűztevékenység. A cambray-i csatatéren az angolok kora reggel heves tűzhatás után megíámadták Bourlosztól keletre fekvő állásainkat. Az ellenséget nagy veszteségei mellett visszavertük. Délután Inchy és Fontaine között a tűzérési harc újra jelentékeny heveséget ért el St.-Quentin vidékén élénkebb volt a tűzérési tevékenység, mint az előző napokban.

A német trónörökös hadcsoportja:

Brayetől északra rohamcsoportunk teljesen sikerült vállalkozást hajtott végre és foglyokat szállítottak be. A Maas két partján a tűz időnként feléledt.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja:

A franciák sok helyen különösen a Sundogában élénk tevékenységet fejtettek ki. Repülőink légi harcban és a földről történt lelövés folytán huszonnegyediké óta harminc repülőgépet és két kötött léggömböt lőttek le. Buchler hadnagy harmincadik, Bougart hadnagy huszonötödik, Emo hadnagy huszonnegyedik és Klein hadnagy huszonegyedik légi győzelmet aratta. Keleti harctér, Macedon harctér: Nem volt nagyobb esemény. Ludendorff.

MŰVÉSZET.

* A vasárnapi hangverseny nagyszabású zenei eseményt iger. B. Liszt Mária, kit csak a háboru akadályozta, hogy az amsterdami Operaház első drámai énekesnői szerepkörre való meghívást elfogadja, Brahms, Schubert, Liszt dalokat és opera áriákat fog énekelni. Dinzl Oszkár ezuttal nem csak mint kísérő fog szerepelni, hanem önálló zongoraszámokat is ad. Mosshammer tanár pedig az Aradon oly ritkán hallott hárfát fogja megszólaltatni. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek Scherhagnál kaphatók.

* A színházi iroda hírel. Vasárnapi előadások. Vasárnap, mint rendesen, két előadást tart a társulat. Délután 3 és fél órakor mérsékelt helyárrakkal Willányi Andor kitűnő komédiája. „Öfelsége kalapja” kerül előadásra. Este 7 és fél órakor rendes helyárrakkal Sztambul rózsája sláger-operett van műsoron. A társulat rossza. Tóth Ede 100 aranya pályadíjat nyert népszínműve kerül szombaton d. u. 3 és fél órakor ifjúsági és népies előadásul, melyben a társulat csaknem összes tagjai résztvesznek. Este 7 és fél órakor rendes helyárrakkal Sztambul rózsája kitűnő operett kerül előadásra. Elő-készületen. Leányvásár, operett-repriz, Tosca, opera és Bródy Sándor szenzációs ujdonsága. A szerető és Lengyeivér, operett-repriz.

Nagy Ferenc levele Barabás Bélához.

Fővárosi tudósítónktól. —

Nagy Ferenc államtitkár ur tegnap a déli 6 órában volt szíves fogadni, és ez alkalommal megmutattam az államtitkár urnak Barabás Béla főispánnak azt a nyilatkozatát, mely az Aradi Közlöny november 28-iki számában megjelent és amely nyilatkozatban a főispán ur beszámolt az államtitkár úrral folytatott tanácskozásáról. Nagy Ferenc államtitkár ur ez alkalommal látta először teljes egészében ezt a nyilatkozatot. Megemlítette azt is, hogy az egyik aradi lap tegnapi számában írt nyilatkozat jelent meg, melynek az a tartalma, hogy az államtitkár ur megcáfolja Barabás Bélának ő rá hivatkozó kijelentéseit. Kértem őt arra, hogy tisztázzuk azt a kérdést: Arad közönsége előtt nem maradhat tisztázatlanul egy pillanatig sem, vajjon tényleg elhangzottak-e közte és Barabás Béla között a lefolyt beszélgetés során elítélő kijelentések Arad város közlélmézéséről? Az államtitkár ur találkát adott nekem a Hungaria-szálló éttermében, ahol tegnap este találkoztunk is. Itt is kijelentette az államtitkár ur, hogy addig nem hajlandó nyilatkozni, amíg az említett aradi lapban megjelent nyilatkozatát nem olvasta, és amíg Barabás Bélával nem beszélt. Megkért: hogy közöljem Barabás Bélával, hogy másnap délután 5 órakor beszélni szeretne vele.

Ma délután öt órakor Barabás Béla, Nagy Sándor dr. megjelentek Nagy Ferenc államtitkár urnál, akivel közel egy óra hosszáig tanácskoztak. A tanácskozás során megállapodtak abban a formában, hogy Nagy Ferenc levelet ír Barabás Bélának, amelyben mindenekelőtt tisztázzák azt, hogy amikor Nagy Ferenc nyilatkozott, nem ismerte Barabás Béla nyilatkozatát.

A levelet maga Nagy Ferenc államtitkár írta meg és annak szövegét szíves volt rendelkezésemre bocsátani. A levél szövege a következő:

Méltóságos Barabás Béla urnak
Arad. Tisztelt barátom! Amikor egyik aradi lap szerkesztőse hozzám fordult az ottani lapokban megjelent nyilatkozatod ügyében, nyilatkozatodat teljes egészében nem ismertem és nem ismerhettem, mert csupán telefon útján olvastatott előttem annak egy része, mely arról szólt, hogy az aradi tanács és tisztikar nem dolgozik.

Erre vonatkozó cáfoló nyilatkozatom.

Azóta hozzám eljuttatott nyilatkozatodat elolvastva megállapíthatom, hogy az aközöttünk lefolyt beszélgetésnek, illetve hivatalos tárgyalásnak általában megielem. Az is megfelel a valóságnak, hogy Arad közlélmézésének jelenlegi rendszerét hibáztattam. Ellenben az ezzel kapcsolatos elítélő kifejezés és a városi tanács aposztrofálása csak tévedésen alapulhat, amire te is bizonyára szíves leszel visszaemlékezni.

— E kellemetlen incidens befejezve lévén remélem, hogy meg fogod találni munkatársaddal együtt a leghevesebb utat, mely az aradi közlélmézési viszonyok javításához vezetnek.
Kész hived Nagy Ferenc.

Amikor Barabás Béla és Nagy Sándor dr. az államtitkár ur szobájából kiléptek, kinyílt az ajtó és belépett rajta Varjassy Lajos aradi polgármester. Nagy Sándor dr. ekkor eltávozott. Barabás Béla és Varjassy Lajos vissza akartak menni az államtitkárhoz, de ismét kinyílt az ajtó és benyitott rajta Tisza István gróf. Érdekes találkozás volt ez a véletlennek. Tisza István gróf, aki egy más ügyben jött el ide, szívélyesen üdvözölte Barabás Bélát, majd az államtitkár titkárához lépett, akivel közölte

hogy egy jelentéktelen ügyben jött el a Közlélmézési Hivatalba. Nem is akart az államtitkár úrral beszélni, azonban ekkor Nagy Ferenc észrevette és természetesen beinvitálta őt a szobájába. Tisza István gróf mindössze néhány percig maradt Nagy Ferencnél, azután kijött, szívélyesen elbucuzott Barabás Bélától és eltávozott.

Ekkor Barabás Béla és Varjassy Lajos együtt mentek be az államtitkárhoz, akivel csaknem egy óra hosszáig tanácskoztak. A tanácskozásba később belevonták Zubor Andor tanácsnokot is, akivel együtt Arad összes közlélmézési ügyeit tárgyalták. Ez alatt kint a előszobában várakozott Exterde Kálmán báró, de az ő jelenlétére nem volt szükség. Hét óra elmúlt már amikor Barabás Béla és Varjassy Lajos kijöttek az államtitkár szobájából. Együtt mentek el a Közlélmézési Hivatalból. Velük ment Zubor Andor és Exterde Kálmán báró is. Utána az államtitkár ur szíves volt fogadni engem.

Kijelentette, hogy nagyon szeretné, ha a differenciák elsimulnának és Arad közlélmézésének javítása érdekében e két fontos tényező együtt dolgoznék. Az államtitkár ur, akit két napig ugyszólván Arad ügyei foglaltak el egészen, rendkívül nagy jóindulatot tanúsított Arad ügyei iránt.

Aradi hadiárvaik sorsa.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A napokban megjelent szerkesztőségünkben egy valamikor jobb napokat látott gyászruhás asszony és szívethasító szavakkal panaszkodott el szomorú sorsát:

— Férjem elesett a harctéren, mondotta az asszony. Hat árvaival kenyérkereső nélkül maradtam. Abból a csekély segítségből, amit boldogult férjem után kapok és kicsiny keresményemből csak nagynehezen tudom fentartatni hat gyermekemet. A legidősebb most végezte el a hatodik elemi osztályt, minden osztályban tiszta kitűnjő volt s a fű nagyon szeretne tovább tanulni. Most be szeretném adni a polgári iskolába, de sem tandíjat nem tudok fizetni, sem ruházni nem tudom a gyereket. Elpanaszoltam a dolgot Jóó Béla árvaszéki elnök-helyettes urnak, aki elküldött a polgármester urhoz. A polgármester urnak elírtam a bajomat s a polgármester ur 15 koronát utalt ki. Most kérdezem az urakat, mit vegyek ebből a 15 koronából a fiunak, amikor minden olyan drága.

A szerencsétlen hadiözvegyet elküldtük Jóó Béla árvaszéki helyettes-elnökhez, aki megkönyörült rajta és 200 koronát utalt ki neki abból a pénzből, amelyet a város közönsége önkéntes adakozásokból a hadiözvegyek és hadiárvaik támogatására összeadott. Ezenkívül elintézte, hogy az eminens tanuló fölvéttessék a polgári iskolába és kijárta azt is, hogy tandíjmentes legyen.

A hadiözvegyek és hadiárvaik sorsa bizonyára mindenkit érdekelni fog. Ezért felkerestük Jóó Bélát, hogy megtudjuk tőle, milyen intézkedéseket tettek a szerencsétlenek sorsának enyhítésére.

Jóó Béla tudósítónk előtt a következőket mondotta:

— Bizony nagyon nehéz a szerencsétleneken segíteni. De mi mindent elkövetünk, hogy szomorú sorsuk elviselésében segítségükre legyünk. Aradon eddig összesen 198 hadiárvaik jelentettek be, ami megfelel 98 családnak. A segélyezésre szolgáló alap mindössze 10,000 korona. Kétezer koronát már átadtunk a gróf Üchtritz Amadé Emilné elnöklété alatt működő Gyermekfelruházó Egyesületnek azzal, hogy gondoskodjanak a hadiárvaik felruházásáról. Ugy tudom, hogy ez a humanus egyesület meg is felelt a hivatásának, a szükséges ruházati cikkeket beszerezte és hamarosan mind a 198 hadiárva ruhát és cipőt fog kapni. Hogy mit csináljunk a 10,000 koronával? Ez igazán nagy kérdés. Gondoltam arra, hogy élelmiszerek beszerzésére fordítjuk, de hát ez nagy nehézségekbe ütközik s így

inkább arra fogjuk fordítani, hogy a szerencsétlenek a télen ne fázzanak. Fát fogunk tehát vásárolni és szét fogjuk osztani a 98 család között.

Kühlmann a békéről.

(Anglia hangulatának változása.)

(Telefon.) A birodalmi gyűlés főbizottságának mai ülésén Kühlmann dr. külügyi államtitkár is felszólt. Rövid bizalmas közlések után az orosz titkos szerződésekről emlékezett meg és szótvetette azokat a híreket, amelyek szerint Svájcban pénzemberek tanácskoztak. Megállapítja, hogy a svájci tanácskozáson német pénzemberek nem vettek részt. Majd így folytatta:

— Uram! Tekintsünk e pillanatban Keletre, Oroszországra, amely a háboru szövétnekét a világra vetette, arra az Oroszországra, amelyben a bürokratizmus és az elősdi romlott hadak magukhoz ragadva a hatalmat és a félrevezetett utokratát félretolva, kieroszakolták a mozgósítást, amely a világ katasztrófájának valódi és igazi oka volt. Ez az Oroszország elsöpörte most a bünösöket és arra törekszik, hogy fegyverszünet és béke elérésével tért nyerjen belső megújodása számára. A birodalmi kancellár tegnapi szavaihoz semmit sem kell hozzáfűzőm. E kérdésben nem fogunk eltávolodni, a szilárd és mérsékelt tények talaján álló állam-művészet alapeveitől. A hatalom mostani pétervári birtokosai által között alapelvek alkalmazak arra, hogy alapul szolgáljanak a dolgok új alakulására Keleten, mert ezek számolnak a népek önrendelkezési jogával és alkalmasak arra, hogy biztosítsák Oroszországnak és Németországnak lényeges és állandó érdekeit. Hogy mi a célokat követhessük, az szövetségesek teljes egyetértésére és mint hiszem a német nép többségének támogatására van szükség, mert ez a kifelé való fellépésünknek is megadja a szükséges erőt.

— A katonai helyzetről a kancellár ur már tájékoztatta önöket. Csak néhány szóval akarok megemlékezni az olasz hadjáratról, amelynek politikai hatásai már az első pillanatban sem voltak titkolhatóak és félreismertethetetlenek. Európa egyik országával sem volt Németország szellemi világa oly szoros összefüggésben a háboruban, mint Olaszországgal. Az újonnan egyesített állam a hatalmas hármasszövetség árnyékában tekintélyt, hatalmat és gazdagságot szerzett. Ha senki keserűséget nem érzett afelett, hogy Olszország egy megvosztegetett sajtó orditása és lelkiismeretlen, rövidlát, államférfiak vezetése alatt területétségből oly szégyenteljes politikára határozta el magát amelyért ma oly véresen bünhődik, mégis közülünk egy ember sem vonja meg részvétét az olasz néptől az összeomlás ez órájában.

A katonai sikereink hatása Angliában és Franciaországban is észlelhető. A gondolatszabadságot a legbrutálisabb hatalommal nyomják el. A nyugati államokban a teljes diktátorság lépett életbe. Franciaországban ultima rációként Clemenceaut hívták a hatalom élére és Clemenceau ur az abszolutizmus és a diktátorság alapján állította össze és első ténykedése az volt, hogy békebarátokat üldözöbe vette. Angliában ez a fejlődés már előbb történt. Ott a háborut akaró pártok Lloyd George miniszterelnököt emelték a diadal pajzsára és teljes diktátorrá tették meg. A kis velzi bűvész azonban nem valósiotta meg azokat a személyeket, melyeket működéséhez fűztek. De miután nincs senki, lord Nordcliffet kivéve, aki a háboru folytatása mellett foglalna állást, így tehát továbbra is lord Lloyd Georgehoz lesz szerencsénk. A minden áron való háboru emberi győzelmet követelnek és ezt minden áron kiakarják csinálni. Most megállapíthatjuk, hogy a pápa békejegyzékére a nyugati államok nem válaszoltak és Anglia és Franciaország elvinnak tőkélve az erőszak folytatására. A német nép azonban továbbra is védi az erőszakkal szemben igazságos álláspontját. Továbbra is harcol egy becsületesebb, jobb hajnal pirkadásáért, mely keletről bontakozik ki és a nyugati államokban is győzelemre fog jutni. Talán lord Landsdowne nyilatkozatában láthatjuk a biztos jelet annak, hogy Angliában is a mértéktelenebb hangok kezdenek tért nyerni.

HIREK.

Az aranycsempész kegyelmes ur.

(Rabinovitz büntársal.)

(Telefon.) Megirtuk, hogy a bécsi rendőrség őrizetbe vette Rabinovitz Jakab galiciai menekültet, aki aranypénzekkel vakmerő üzérkedést folytatott. A nagy apparátussal megindult nyomozás mára lerántotta a leplet az egész bünszövetkezetről, melynek előkelő tagjai voltak. Az aranyüzér Rabinovitz Jakab galiciai menekülttel együtt működtek a következő urak: *Mehmed Ayl*, a janinai villajett volt kormányzója, *Barabás Albert*, a konstantinápolyi osztrák-magyar követség sajtó referense és *Martin József*, a konstantinápolyi hálókocsi főnöke.

A három dzsenilmen magas áron vásárolta össze az egyes üzerektől a magyar és osztrák aranypénzeket, amiket az „Astória” szálloda deposit-jában helyeztek el őrizet céljából. A folyamatosan összegyűjtött aranypénzeket elszállítás végett átadták a konstantinápolyi követség futárjának, aki a balkáni vonaton utazott a fővárosból. *Mehmed Ayl*, aki hazájában kegyelmes ur, tegnapelőtt akarta Budapestről Konstantinápolyba szállítani a szövetkezet által összevásárolt aranypénzeket. *Mehmed Ayl* kegyelmes urat a pályaudvaron feltartóztatták és a rendőrfőkapitányságra vitték, ahol megmozdítása alkalmával 50 ezer korona névértékű aranypénzt találtak nála.

Az aranypénz üzerek a 20 koronás aranyért 110 koronát, a 10 koronás aranyért pedig 55 koronát fizettek. A rendőrség *Mehmed Ayl* urnál talált 50 ezer korona aranypénzt elvette és az üzerek ellen jövedéki kihágás címén eljárást indítottak.

— **Az Aradi Közlöny hírszolgálatára.** Bevalljuk: nem szívesen gyűjtjük meg azt a villanylámpát, melynek sugarai az újságírói műhely belső részét világítják meg, nem szívesen tesszük kirakatba a magunk ügyét, mert az a nézetünk, hogy a közönségre mindez aligha tartozik. Ez alkalommal azonban el kell térnünk a szablonról és tárgyilagosan rá kell mutatnunk arra a körülményre, hogy az *Aradi Közlöny* szerkesztőségében milyen lendülettel, energiával és az olvasó érdekeit szem előtt tartó buzgalommal készülnek valamennyiünk sorsa fölött határozó hírek. Nem a sikoltozó reklám lármás nagydobját akarjuk e helyen megütni, nem bántó sipokon akarjuk a publikum füleibe kiabálni, hogy mit végzünk mi, csupán meg akarjuk rögzíteni a tényeket, amiket minden szerénytelenség nélkül óhajtunk előnyünkre könyvelni. Bocsanat, szeretett olvasók, hadd lebbentsük fel egy percre a káprázatos kárpitot, a mely önök elől eltakarja az eseményeket feldolgozó műhely színterét. Halk hangon szeretnők rámutatni az *Aradi Közlöny*-nek a mai napokban különösen gyors, megbízható és kimerítően pontos hírszolgálatára. Mi mai számunkban részletes tudósítást hoztunk már a Reichsrathban elhangzott interpellációról, melyben ismét az áruló csehekét bélyegzik meg, akik ez alkalommal az olasz fronton fordultak ellenünk, köztöltük lord Lansdowne békét sürgető nyilatkozatát, az orosz ajánlat szövegét és Czernin gróf hivatalos válaszát az orosz békeajánlatra Ezeket az eseményeket a városba ma reggel egyedül az *Aradi Közlöny* tudatta olvasóival, kizárólag mi hoztuk az egész világot egyformán érdeklő fontos táviratokat, a mikről Aradon csak a péntek este ideérkezett fővárosi délutáni újságokból lehetett utánunk tudomást szereznünk. Mindez azt bizonyítja, hogy az *Aradi Közlöny* hírszolgálatára olyan elsőrangban van megszervezve, összeköttetése annyira kifogástalan és precíz, hogy a közönség teljes bizalommal személlheti táviratirovatunkat. Mi azonban itt nem álunk meg, hanem továbbra is teljes lelkesedésünkkel, minden invenciónkkal és frissességünkkel akarjuk a közönség érdekeit szolgálni. Mi a közönségnek a közönségre várt vagyunk és a jövőben egyre fokozódó szeretettel óhajtjuk hivatásunkat betölteni és az eseményekről gyors értesítést nyújtani.

— **Hósi halál.** *Szilygyártó János* 33. gyalogezredbeli zászlós az olasz offenzíva megindulása elején, október 24-én a Slone hegység elrojtása alkalmával hósi halált halt.

— **Tüntető telefonkezelők.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A képviselőház második emeleti nyolcadik számú karzatán ma megjelentek a budapesti telefonkezelők, hogy meghallgassák *Serényi Béla* gróf, *Fényes László* interpellációjára adandó választát. A telefonkezelők később levonultak a karzatról és a Ház főbejáratánál álltak fel. Mintegy hatszáz telefonkezelő sorakozott itt példás rendben. Az utcán demonstráló telefonkezelők izgatottan várták kollégáink híradását. Amikor az ülés befejezést nyert és *Fényes László* elhagyta a parlament épületét, a telefonkezelők lelkesen megöljeneztek. Mielőtt *Fényes* a Házból kijött volna, a telefonkezelők észrevettek egy detektívet, aki a József központban velük szemben brutálisan viselkedett. A telefonkezelők a detektívra vetették magukat és ütölgelni kezdtek. Események és ridikülők emelkedtek a levegőbe, szidalmazták a detektívet, aki alig tudott menekülni a dühös női csoport elől. Végre arra rohogott egy villamos, melyre a detektívk gyorsan felugrott és megszabadult a további ütölgelésektől.

(Mi lesz Romániával?)

Az orosz fegyverszünet és a reá...veikező béke önként előtérbe tolja a kérdést: Mi lesz Romániával? Leninek, úgy látszik, legkisebb gondja is nagyobb, mint a románok sorsa. *Ferdinánd király* és szépséges neje nem sok érintkezést tartottak felem a Putilov művek munkásaival s az orosz parasztok feje se igen fáj az oláh trón miatt. Minden jel arra mutat, hogy a béke tárgyalások anyagából kihullik Románia. Akkor pedig úgy jár szegény, mint a csapdába jutott egér. Ott van mögötte Oroszország, amely teljesen sorsára hagyja; előtte pedig egyik oldalról a magyar-osztrák, másik oldalról a bolgár hadsereg. Most védje meg a dicső entente, ha tudja. Ennél szomorubb helyzetbe még nem jutott ország. *Bratiánu* ur ellenben előszedheti a régi oláh vágyak térképeit és mérgegetheti a román nagyzás meszelatójával, hogy mennyire van Jasitól a Tisza partja. *Ferdinánd király* és a magyar románokra éhes tábornokai pedig kereshetik a nagy román szótárban, hogy mit tesz ez a két csunya német szó: „Unbedingte Unterwerfung”.

— **A tanonciskolai tanítók fizetése.** A tanonciskola felügyelő bizottsága egyik legutóbbi ülésén kimondta, hogy a tanonciskolában alkalmazott tanítók fizetését évi 600 koronában állapítja meg. A városi tanács azonban ezt nem fogadta el, hanem csak 400 korona fizetést állapított meg és az egész ügyet visszaadta a felügyelő-bizottságnak, amely *Reinhardt Gyula* elnöklété alatt ma délután tartott ülést. A felügyelő bizottság kimondta, hogy ragaszkodik ahhoz a határozatához, amely a tanítók évi fizetését 600 koronában állapítja meg, ragaszkodik pedig azért, mert nagy a drágaság és a tanítók megérdemlik, hogy munkájukat a város jobban fizesse. A tanács egyik legközelebbi ülésén ismét foglalkozni fog ezzel a kérdéssel.

— **Megnyílik az első melegedő szoba.** Holnap nyílik meg az első melegedő szoba az Urbán Iván-utca és Mihály-utca sarkán, de nem a román Nemzeti Házban, amint azt tervezték, hanem más e céira alkalmas helyen. A román Nemzeti Házban ugyanis katonai kórház van, amelyet mindeztideig még nem sikerült máshol elhelyezni.

— **Köszönetnyilvánítás.** *Dr. Fábry Sándor* ravatalára szánt koszoru megváltása címén az aradhegyaljai motoros vasut igazgatósága 100 koronát, *Zerkovitz Rudolf* és felesége 50 koronát adományozott az aradi Anyavédő Egyesület céljaira. A tegnapi lapokban nyugtázott 30 koronát *Gellényi Ernő* és felesége adományozták nem *Gellényi Sándor*, mint az tévesen közölték. Az adományokért hálás köszönetet mond az aradi Anyavédő Egyesület nevében *Kintz Jánosné* elnök, *Keller Lajos* ügyv. főtitkár.

— **Krylenko.** Bécsből jelentik: Lublini lapok *Krylenkonak*, az orosz seregek új főparancsnokának előéletéről és személyéről a következő részleteket közlik: *Krylenko Miklós* édesapja Lublinban orosz adótsízt volt, de liberális és lengyelbarát érzelmei miatt mellőzték az előléptetéseknél. Az új főparancsnok öccse, *Vladimir* volt az egyetlen orosz a lublini kormányzóságokban, aki a lengyel diákok sztrájkjához csatlakozott, mely annak idején nagy feltűnést keltett. *Krylenko* főparancsnok a lublini gimnázium növendéke volt, kitűnő eredménnyel végezte középiskoláit, aztán a pétervári egyetemet hallgatta. Mint egyetemi hallgató „Avraam elvtárs” álnév alatt élénk részt vett a főiskolai ifjuság forradalmi mozgalmában és kitűnő szónoki tehetségevel rövidesen vezetőhelyet biztosított magának a munkásmozgalmakban is. Ő már akkor elszánt hivatást volt *Lenin* forradalmi irányának, többször le is tartóztatták. E miatt elhagyta Oroszországot és *Krakóba* ment, ahol az egyetem történelmi és jogi fakultásait látogatta. Mint-hogy Oroszországban nem adták ki neki az ügyvédi diplomát, Lublinban, majd *Sosnowicében* telepedett le és lengyel iskolákban tanított. Amikor az orosz kormány ettől is eltiltotta, katonai szolgálatra jelentkezett, hogy le-szolgálja a három esztendő. Epen a háború kitörése előtt töltötte ki szolgálati idejét és azonnal külföldre utazott, hogy *Leninhez* csatlakozzék. Külföldön érte a háború és csak mikor a forradalom győzött, tért vissza hazájába, ahol most *Lenin* és *Trockij* mellett az ő nevét emlegetik leggyöbbit.

— **Az aradi henteseknél lefoglalt zsir sorsa.** Ismeretes, hogy az aradi rendőrség nagyobb mennyiségű zsirt és szalonnát foglalt le aradi henteseknél és azt zár alá vette. A polgármester arra kérte a Közéletmezősi Hivatalt, oldja fel a zárlat alól a zsirt és bocsássa a város rendelkezésére. A Közéletmezősi Hivatal jelentést kért a polgármestertől, hogy a lefoglalt zsirt honnan ered, de erre a kérdésre nem érkezett Aradról válasz. A Közéletmezősi Hivatal ezek után úgy rendelkezett, hogy a zsirt kiutalta a Haditörvény részvénytársaságnak és arról a várost értesítette. Budapesti tudósítónk ma azt telefonálja, hogy *Barabás Béla* dr. főispán intervenciót a Közéletmezősi Hivatalnál és valószínű, hogy rövidesen olyan intézkedés történik, hogy Arad meg fogja kapni a henteseknél lefoglalt zsirt.

— **Harmiac vaggon szenet kap a város.** Az Országos Szénbizottság ma értesítette *Lőrés Rezső* helyettes polgármestert, hogy 30 vaggon szenet utalt ki a városnak, hogy a város közönsége között szétosszák. A 30 vaggon szén már utban is van, és mielőtt megérkezik Aradra, a szénelosztó bizottság részint a közönség között fogja azt szétosztani, részint a városi üzemek részére juttat belőle.

— **A Lakáshivatal új helyisége.** A Városi Lakáshivatal, amely eddig a városháza emeleti tanácsstermében volt, a jövő hét keddijétől kezdve a volt kamarási hivatalban nyer elhelyezést.

— **Bika rugaszkodik, kétől szakadt vala...** Nagy riadalmat okozott a vásárosok között egy szientáli bika, amely valamelyik székértől elszabadulva, dühödten vágatott a déli órákban az utcákon keresztül. Sátorakat döntött fel, edényeket tiport össze, s a megfőkezni akarókat dühös ugrásokkal riasztotta szét maga elől. A Hungaria kávéház előtt álló rendőr látván ezt a nagy riadalmat, eléje állt a megvadult állatnak s mint egykor *Toldi Miklós*, két kézzel a bika szarvai után kapott, hogy a fölingereit állatot megfőkezze. Sajnos a szegény rendőr nem bizonyult *Toldi Miklósnak*, s a hatalmas erős állat nemcsak földredobta átgázolva rajta, hanem szarvaival meg is sértette, sőt ruháját is összeszaggatta. A komolyabb sérüléstől csak bélelt erős rendőrbundája mentette meg. Az állat aztán befordult a *Széchenyi-utca*-ba, hol egy öreg embert lökött fel, majd bősziált iramban s nagyokat bődülve a *Bathány-utca*-n rohant végig. A *Csiky Gergely-utca* bejárájánál tudták csak keresztberakott rudakkal megállítani a már akkor teljesen kimerült állatot.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Romániának külön békét kell kérnie.

Berlin. A Lokalanzeigernek jelentik ma éjjel szikratávirón az orosz határról. A bolsevik kormány félhivatalos lapja, a Djen jelenti: Jassyban ma összeült a nagy koronatanács, hogy az új bolsevik uralom által teremtett viszonyokkal és ezeknek Romániára várható következményeivel foglalkozzék. Romániának jelenleg összes vasuti vonalain szünetel a forgalom és az ország el van vágva a világtól. Csak Indián át és így is csak rendszertelen táviró-forgalom kapcsolja a világeseményekhez. Éhínség és járványok rettenetes hangulatot teremtettek a nép között, amely legutóbb Jassyban Ferdinánd királyt, aki a koronatanácsra érkezett meg, a nyílt utcán szidalmazta és inzultálta. Bratianu és Také Joneszku vetette magát közbe.

— Azonnal kössetek békét, nép hőhérségei! kiáltották a miniszterek felé.

A szövetséges diplomaták Jassyban lázas tevékenységet fejtenek ki, hogy nagy ígérekkel ellensúlyozzák a maximálistabekeléseket. Az entente Romániának kitartása esetén Besszarabiát ígérték oda Odesszával.

Bécs. Waldmer dr., Sylvester, Wolff és társai képviselők kérdést intéztek a kormányhoz, mely így hangzik:

Megelégedéssel vettük tudomásul, hogy a jelenlegi orosz kormány a középponti hatalmaknak békeajánlatot tett. Kijelentik, hogy azzal a válasszal, amelyet Czernin gróf külügyminiszter és a német kancellár adtak, egyetértenek. Kérdezik a képviselők a miniszterelnök urat, vajjon tett-e Románia is a központi hatalmaknak hasonló békeajánlatot és hajlandó-e őccellenciája a fenti ké-

dést a külügyminiszter ökegyelmességének tudomására hozni.

Zürich. A békemozgalom Olaszországban egyre nagyobb mérvet ölt. Számos le-tartóztatás történt. Rómában magában száz husz embert fogtak el, köztük több volt országgyűlési képviselőt.

Kopenhága. Gorkij lapja közli, hogy az orosz kormány által közzé tett titkos aktából kitűnik, hogy Branting, a volt svéd szocialista miniszterelnök, aki állhatatosan meg akarta akadályozni a stockholmi konferenciát, az angolok zsidójában állott.

Kopenhága. Pétervárról jelentik: Az orosz kormány elhatározta, hogy Londonba, Párisba és Rómába új nagyköveteket küld a bolsevikiek közül. Az entente diplomatái elhatározták, hogy Stockholmba utaznak és hivatalukat rendkívüli megbizottaknak adják át.

Washington. Wilson, az Unió elnöke új háborús üzenetét december 24-én terjeszti a kongresszus elé.

London. A Daily Cronicle jelenti Pétervárról 29-éről: Stankevics, a főhadiszállás biztosa vonakodott Krilenko parancsát Duchoninnak kézbesíteni és felhívta a lakos-ságot, hogy hagyja abba a polgárháborút és szállítson élelmiszert a hadseregnek.

Krilenko megszakította Dél-Oroszországba való utazását és visszatért Pétervárra.

London. A Daily Cronicle más jelentése szerint a délnyugati front hadseregarancnokának orosz formációját visszavonják a román front, illetve a román hadsereg körletéből. Egyébként Pétervárt teljesen beköszöntött a tél, erősen havazik.

Clemenceau haragszik II. Vilmosra.

(Barth Lajos találkozása a francia miniszterelnökkel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítojától. —

Barth Lajos, aki legutóbb 28 magyar városban mutatta be jótékony célra, fényes anyagi és erkölcsi siker mellett, a legesodálatosabb érdekességeket tartalmazó nagy munkáját, amely ismét gazdagodott, ma este Aradra érkezett rokonai és barátai látogatására. A mester Aradon is a jótékony-ság szolgálatába állítja a könyvet, a világ legelőkelőbb alakjainak, legszemélyesebb embereinek találkozó helyét.

Az Aradi Közlöny Barth Lajossal a mai napok legaktuálisabb térfiairól beszélgetve, a következő Clemenceaura végtelenül jellemző néhány érdekes vonást jegyezte fel.

Egy esztendővel a világháború kitörése előtt, 1913. május 11-én történt — mesélte a mester. — Tengerentúli utamból hazatérve Párisban voltam. Első utam a mostani francia miniszterelnökhöz, a kiváló publicista és politikushoz, Clemenceauhoz vezetett.

Az akkor már hetvenhárom esztendő-s aggastyán a legbarátságosabban fogadott, kiváltképen, mikor megtudta, hogy magyar vagyok. Nagy örömmel újságotla, hogy fia magyar leányt vett el feleségül, hogy szive mindenkor Magyarországon volt. Vagy ahogyan ő mondotta:

— Nous avons grand sympathie pour votre patrie!

Mikor látogatásom célját előadtam, megjegyezte, hogy még soha senkinek életében autogramot nem adott. Mikor azonban elébe tettem autogramgyűjteményemet, melyben másfélezernél több világhíresség 45 nyeiven örököltette meg magát, a legnagyobb elragadtatással és készséggel akarta kivánságomat teljesíteni.

Meg is mondotta, hogy gyűjteményembe, hármas szent jelmondatát fogja beleírni és elemezni.

„Liberte, egalite, fraterinite!”

S most lapozgatni kezdett gyűjteményemben. Pius pápa négysoros áldását áhítattal szemlélte.

I. Ferenc József arcképénél s „Viribus Unitis” kezeirésánál a legnagyobb tisztelettel hajolt meg s mondotta:

— Notre grand admiration pour votre ce-lébre roi!

(— Nagy tisztelettel adózom kiváló uralkodója iránt!)

VII. Eduard angol király képénél mosolygós derű öntötte el arcát, miközben megelégedéssel mondotta:

— Notre ami! (A mi barátunk!)

S kezébe vette a tollat, hogy beírja autogramját.

Különös véletlen e perében azt a lapot nyitotta fel gyűjteményemben, ahol II. Vilmos német császár arcképét festette be Ferraris, a császár parancsára, ki e képhez Potsdamban ült modellt.

A kép s az alatta levő dedikáció lát-tára, a 73 éves aggastyánt leirinatatlan düh fogta el. Arca eltorzult, kezeit hadonászott és szinte természetellenes hangon riká-csoita:

— Quelle impertinence derangere, ma chambre avec Guileamne II.?! Les der-nier...

(— Micsoda szemtelenség szobáimat II. Vilmossal megtörtözni?! A legnagyobb... itt reprodukálhatatlan ki evezéseket használt.)

— Távozzék azonnal! Nem akarom látni!

S ezzel levágta a tintába mártott tollat, s mint valami dühöngő szellem kirohant a loga-dószobából, engem taképnél hagyva.

En alig birtam felocsudni a meglepetés-ből. Egy évvel a világháború előtt sehogysem tudtam megérteni, miképen dühösit-het fel egy magas intelligenciájú európeert, valakinek arcképe és kézírásának pusztá lá-tása.

Másnap a francia senatusban találkoztam ismét Clemenceauval. Ugy ment el mellettem, mintha sohase látott volna.

A mai napig sem tudta megbocsájtani nekem II. Vilmos német császárt.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Az újságíró hártóritési kötelezettsége. Az aradi királyi törvényszék a múlt év április hó 27-én megtartott tárgyaláson Paizs Odón hírlapíró-t sajtó útján elkövetett becsületstén-vésége miatt kétszáz korona fő- és 40 korona mellékbüntetésre ítélte, mert a „Függetlenség” című itteni napilap 1915. évi augusztus hó 8-án megjelent számában „Az aradi színészet a háboruban” című cikkében megszegyenítő és lealacsonyító hangon írt egy érdemes aradi íróról: Farkas Ferencről. A pénzbürséget Paizs helyett annak időjén a lap kiadótulajdonosa, Zlinszky István fizette ki. Időközben a lapkiadó visszkeresetet adott be és arra kérte a bíróságot, hogy a vétkeesség elkövetőjétől: Paizs Odón hírlapírótól hajtsa be a büntetési összeget. Az aradi királyi járásbíró Uray József járásbíró elnöklete mellett ma, tárgyalta az ügyet. A sajtótörvény idevonatkozó szakasza alapján a bíróság úgy döntött, hogy a lapkiadó joga van visszköveteléssel élni és így Paizs Odónt arra ítélték, hogy a törvényszék által kiszabott 200 korona fő és 40 korona mellékbüntetését, amit annak idején Zlinszky István fizetett ki, a lapkiadónak térítse vissza. Paizs Odón jogi képviselője az ítélet ellen keresetbe-jelentett be.

— A tej ára. Közhírré teszem, hogy az O. K. H. 130000 számú rendeletével a tehen tejért követelhető legmagasabb árakat törvényhatósági joggal felruházott városokban, így Arad városra nézve is a) a termelő és másfelől a tejkereskedő, tejszövetkezet, feldolgozó-telep vagy tejgyűjtő-állomás közötti viszonylatban 76 fillér, b) a termelő és fogyasztó közötti viszonylatban házhöz szállítva 80 fillér, c) a tejkereskedő, tejszövetkezet, feldolgozó-telep, tejgyűjtő-állomás és másfelől a fogyasztó közötti viszonylatban 84 fillérben állapította meg. Egyebekben az 1438—1917. számú rendelet rendelkezései teljesen épségben továbbra is megmaradnak. Lőcs Rezső, helyettes polgármester.

— Baleset. A kürtösi esendőség ma telefonon jelentette az aradi ügyészségnek, hogy az ottani malomban végzetes baleset történt. Balogh Lajos munkás egy gépsziját akart a forgásban lévő hatalmas lendítőkerékre feltenni. A kerék elkapta a szerencsétlen embert, minek következtében súlyos sérüléseket szenvedett. Baloghot be szállították az aradi kórházba, néhány órai szenvedés után meghalt. Az ügyészség megindította a nyomozást oly irányban, hogy nem-e terhel valakit gondatlanság a halálos végű szerencsétlenségnél.

— Könyvtárakat, festményeket és bélyeggyűjteményeket jó árban vesz Kerpel.

— A legújabb lakbérrendelet kapható Pichler papirkereskedésében (Bohus-palota.)

— Keressk. szakoktatás. Beiratkozás a december 3-án kezdődő 4 havi magántanfolyamra: Lázár Vilmos-utca 2. Gyors- és gépiró iskola.

Hosszu lesz a béketárgyalás.

(Hogy kötik a békét.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aligha van ma forróbban aktuális kérdés a béke ügyénél. Mindenki felfokozott izgalommal várja és lesi, hogy mit hoz a reggel, mindenki arra kíváncsi: miként kezdik meg a béketárgyalásokat? Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste Kara Győző főgimnáziumi tanárt és kérdést intézett hozzá arra nézve: hogyan történik a hadakozó felek kibékülése. A jeles történész az alábbiakat mondotta:

— A békék mindig különböző módon jönnek létre. A történelem azt mutatja, hogy rendszerint egyes diplomáciai sakkhúzások következménye a háború befejezése, de gyakori a teljes végkimerülés is. Váratlanul jön valami esemény, ami talán az első percben nem is látszik érdekesnek, az nőni kezd és egyszerre csak azon vesszük magunkat észre, hogy lavinává fejlődött és itt a béke.

— A harminc éves háborúban három évig húzódtak a béketárgyalások. Az ellenfelek harcoltak addig, míg teljesen kimerültek. Mikor a svédek 1648-ban bevonultak Prágába, csak akkor kapták a csapatok az értesítést, hogy Westfálenben megkötötték a békét. A harminc éves háborúnál a hadakozó felek tökéletes legyöngülése hozta létre a békét, míg ellenben a hét éves háborúban egy ügyes diplomáciai fogással kötötték meg a békét. Egész Európa Mária Terézia oldalán állt Poroszország, illetve Nagy Frigyes ellen. Akkor Frigyes hozott össze egy koalíciót, mint ma Anglia és az ütőkártyája volt akkor Franciaországnak Oroszország ellen. Velé akarták tönkretenni Poroszországot. Váratlanul meghalt a cárnő, utódja ott hagyta szövetségesét és átpártolt Frigyes-

hez. Fél év múltán III. Pétert deponizálták és Oroszország megint régi szövetségeséhez pártolt át. A koalíció szétbontott és egy fél óra alatt megvolt a béke. Találkoztak egy vadászkastélyban és megkötötték a békét a status quo ante alapján.

A Napoleoni hadjáratok idején nem volt se egyezményes, se annexió nélküli békekötés. A győztes diktálta a békét a leverett ellenségnek. Ezt ma nem lehet. Angliát képzelenség úgy leverni, hogy akceptálja egy ráoktrojált békét.

Az ujabbkori békék, a frankfurti, párisi, prágai, st.-stefanoi, azok mind az egyik harcoló félnek teljes leveretése után következtek be. A békepontok többnyire az európai hatalmak közbejöttével csak később egy kongresszuson revidáltak és változtattak meg. E tekintetben a legérdekesebb volt a st.-stefanoi béke az orosz-török háborúban, melyet a berlini kongresszus halomra döntött és megtörte Oroszországnak a békében elért propotenciáját.

Hogy a mostani békekötés milyen módon fog létrejönni, azt ma még nem tudhatjuk. Valószínűleg hasonlítani fog a vesztfáleni békekötéshez, legalább tárgyalására nézve. Igen nagy időt, lehet, hogy éveket fog igénybe venni míg a békét végképpen megkötik, illetve annak minden pontját precizirozzák. A vesztfáleni békekötés alkalmával, ami hosszú időn át tartott, csak a feldúlt Európát kellett rendbehozni, addig a mostani békében az egész világrend fölött dönteni kell. Oly horribilis anyagot kell az összeülő kongresszusnak megvitatni, hogy az éveket vesz majd igénybe.

Mezőberényből: Király János 5000, Csanádi Lajos 2000, Lédig Adám 10000, Zsirus József 1000, Békésről: Vári Sándor 2000, Hégyes János 1000, Veres János 4000, Püski Mihály 2000, Boesai Gábor 10000, Erdélyi Lajos 6000, K. Szűcs Lajos 4000, D. Nagy Sándor 3000, F. Nagy László 2000, Ori Gábor 1000, L. Szabó Sándor 10000, Puskás Imre 1000, Tar Kovács István 5000, Molnár Mihály 2000, Körözi Gergely 4000, Kocsor Imre 4000, Nyeste Mihály 2000, Tar Kovács László 4000, Szűcs Imre 10000, Földesi Gyula 1000, Molnár Gábor 3000, Vetési Sándor 5000, R. Nagy Sándor 1000, Jantyik Mihály 2000, Nagy Gy. Imre 5000, Varga Sámuel 2000, Bagó Sándor 1000, Durkó Sámuel 10000, K. Szabó Imre 5000, Nyeste Mihály 1000, Tőke Gergely 1000, Pocsai János 1000, Iljés András 1000, Püski János 4000, Varga János 3000, Szalay Imre 2000, Varga Mihály 4000, Szabó Károly 1000, Durkó Gábor 2000, Bereczki István 2000, Pataki István 1000, Fárágó Nagy Sándor 1000, Vad Gergely 1000, Högye Imre 1000, K. Szabó Gergely 1000, Vicze Imre 1000, Lipsey László 2000, Harmati István 4000, Balogh Gábor 2000, Szalkai János 1000, Zelenyánszky György 5000, Turi András 1000, Somlai Ferenc 1000, Knyihár György 5000, Kis István 1000, Kósa Gábor 2000, Jantyik János 5000, Kürti István 5000, Asztalos István 1000. Békéscsábáról: Milyó Mátyás 2000, Uhrin György 1000, Ke-repeczky Pál 2000, Lenhardt János 5000, Szaszak András 5000, Frankó György 3000, Zsilák Mihály 3000, Popó Pál 5000, Vidovenyecz György 5000, Kesjár András 2000, Molcsán András 1000, Laurinyecz Mihály 5000, Gelény János 5000, Csjernyik Mátyás 5000, Sztankó Pál 5000, Szász István 5000, Krizsán György 5000, Hursán György 5000, Kraszko György 5000, Krizsán Márton 5000, Surinás János 5000, Máté János 5000, Hankó F. Mihály 5000, Maczak György 2000, Fraisták Mátyás 5000, Strebeny György 2000, Hankó F. János 5000, Sztankó János 5000, Kovács György 5000, Galló György 2000. Szalay Lajos 10000. Összes eddigi jegyzés: 5,297,550 korona.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál a mai napon 413.000 koronát jegyeztek. A jegyzések végösszege 3,289.800 korona.

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál N. N. 20.000 Dózsa Dezső 5000, Altmann Lajos 5000, Pucsig András 4000, Mara János 4000, Mara György 4000, Papp István 500. A mai napon összesen 73.750 koronát jegyeztek.

A Victoria Takarékpénztárnál eddig egy millió koronát jegyeztek. A nagyobb jegyzések közül való a Victoria Bank jegyzése 200.000 koronával és a görög-keleti püspökség jegyzése 100.000 koronával.

Az Aradi Kereskedelmi Banknál a mai napon 28000 koronát jegyeztek.

Aradi Polgári Takarékpénztárnál az eddigi jegyzések összege 1,176.000 korona.

Az Aradi Közgazdasági Banknál eddig 679000 koronát jegyeztek.

— **Drágább a cukor.** A hivatalos lap mai száma közli a cukoradó emeléséről szóló törvényt, melyet a király szentesített, valamint a törvény végrehajtása dolgában kiadott pénzügy miniszteri rendeletet, azonkívül a cukor új maximális árát. A kormány rendelete értelmében a cukor 100 kilónként, beleértve a fogyasztási adót, 212 koronába kerül. Megállapítja a rendelet a felszámítható fuvar és költség árát s a cukorközpontra bizza, hogy a külföldre kerülő cukor árát esetenként szabja meg. Az új ár december 1-től kezdve érvényes. Itt emléjtük meg, hogy ugyanez a hivatalos lap mai száma közli azt a kormányrendeletet, mely a cukorréptermelés tárgyában tesz új intézkedéseket.

— **Utadó kivetés.** Az 1917 évre szóló utadó egyenkénti kivétési listajstromot és összesítést az 1890 évi I. törvények 23 §-a alapján folyó évi november 29-től december 13-ig számított 15 napra közszemlére kiteszem azért, hogy ezen időtartam alatt érdekelt felek a sérelmesnek tartott kivetés ellen Arad sz. kir. város közigazgatási bizottságához címzett felszólalással élhetnek. Lőcs Rezső helyettes polgármester.

KÖZGAZDASÁG.

— **Letartóztatott selyemkereskedő.** Bécsből jelentik: A császárváros kereskedelmi világának kinos szenzációja van: a rendőrség ma letartóztatta Bécs város egyik leghitelesebb és legrégebb selyemáru üzlet: Kári és Társa cég belfagját, Kári Arturt. Kári Artur egy 750 ezer koronás selyem-szállítási szerződést kötött, aminek azonban nem tett eleget. Időközben a selyem ára 2—300 százalékkal emelkedett. Ezen kívül az áruraktáron levő selymet átszámolta. A Kári Artur ügyével van összefüggésbe a nagyváradi születésű Balassa Vilmos letartóztatása is, akit lánckereskedelem gyanúja miatt vettek őrizetbe.

— **A Közgazdasági Bank tőkét emel.** Az Aradi Közgazdasági Bank holnap délelőttre igazgatósági ülést hívott egybe. Ezen az ülésen határozatot hoznak a bank alaptőkéjének felémeléséről. Az erre vonatkozó hirdetés a lapok legközelebbi számában jelenik meg.

— **Hadikölcsönjegyzés.** Aradon ma a következő jegyzések történtek:

Az Aradi Ipar- és Népbanknál 1,248,450 koronát jegyeztek és pedig: Aradról özv. Vass Mátyásné 10000, Purgly János 10000, az intézet saját jegyzése 600000, Farkas Ilonka 2000, N. N. 5000, Kossuth asztaltársaság 500, Kühn Henrik 1000, Prohászka Leblanc Mária (60), kisebb tételekben 1350. Világosról: Takarékpénztár 10000, Fűzesgyarmatról: Lázár Imre

1000, Kocsis József 1000, Csató Sándor 10000, Lázár Lajos 2000, Németi Lajos 1000, Kovács István 2000, Piko Sándor 2000, Csák Sándor 2000, Gidai Károly 1000, Kovács Péter 1000, Csák Mátyás 5000, Csató Imre 4000, Daru Sándor 3000, Sohar János 1000, Hradeczky Ferenc 2000, Szabó Gergely 2000, Csató Sándor 1000, Egyed Ignác 10000, Gaesári Ferenc 8000, Nagy Bálint 2000, Ulrich József 2000, Kopriva János 5000, Schwarez Adolf 2000, Szabó Béla 2000, Vida István 1000, Csák András 2000, Guilya Mihály 4000, Ungi János 1000, Czeglédi Imre 2000, Nilas János 1000, Daru József 2000, Károlyi József 4000, Károlyi János 4000, Nemes Gyula 1000, Gyárt Károly 2000, Kis Imre 2000, Kovács István 2000, Mátyus József 1000, Turi Ferenc 4000, Romanosik Ferenc 2000, Venki Ferenc 1000, Sári József 6000, Tokai Bálint 2000, Papp Bálint 1000, Szőke János 2000, Agott Lajos 2000, Hegyesi Sándor 1000, Nyilas Ferenc 1000, Nagy Imre 10000, Kun Albert 10000, Homoki István 10000, Gyáni Lajos 4000, Fejér László 10000, Voltmann Sándor 10000, Beke Albert 8000, Tóth Sándor 4000, Kiss Bálint 1000, Gyáni András 10000, Muszka Károly 4000, Csató István 4000. Körösladányból: Molnár Antal 1000, Bögre Károly 1000, Kecske-méti Bálint 1000, Kecske-méti János 2000, Buzmai László 1000, Kardos János 1000, Berta János 1000, Fazekas István 2000, Földi Bálint 3000, Bere Albert 1000, Gyányi László 1000, Bögre László 4000, Jónás János 2000, Földi András 1000, Branyiecki Imre 3000, Pap Bálint 1000, Mészáros János 2000. Hodmezővásárhely: Kiss Bálint 10000, Szatmáry Tihász 5000, Nagy György János 10000, Barna Bálint 10000, Gaál Sámuel 10000. Köröstarcsáról: Szőke Antal 1000, Szőke Zsigmond 1000, Szőke Imre 1000, Szilasi Zsigmond 1000, Boros Sándor 2000, Tóth Károly 2000, Palotás György 1000,

— Román különbéke híre a tőzsdén. Budapestről telefonálja tudósítónk: Czernin gróf külügyminiszter és Haertling gróf birodalmi kancellár tegnapi nyilatkozatainak hatása alatt, továbbá arra a hírre, hogy Románia is különbékét hajlandó kötni és hogy hétfőn a szabadforgalom ismét életbe lép, az értéktőzsdén szilárdság állt be. A mai legalacsonyabb és legmagasabb kurzusok a következők voltak: Magyar Hitel 1270—1298, Osztrák Hitel 908—922, Agrárbank 955—995, Fabank 852—900, Kereskedelmi bank 5785, Magyar bank 860—881, Salgótarjáni kőszénbánya 1090—1122, Konkordia malom 800, Rimamurányi vasművek 1048—1085, Ruggyanta-gyár 1090—1110, Ganz Danubius 4220—4280, Nasic tanin-gyár 3150—3230, Klotild vegyipar 625—635, Osztrák-magyar államvasutak 1015—1030, Adria tengerhajózás 2000, Atlantika 1630.

— Meghosszabbított vasuti előmunkálati engedély. A kereskedelmi miniszter a előmunkálati engedély érvényét egy évvel meghosszabbította a petrozsény—livazény lupényi helyi érdekű vasut részvénytársaság vasutjának Livazény állomásától a Vulkán szoroson át a román határig vezetendő szabványos nyomtávu elsőrangú alépitményű gőzmozdonyu vasutvonalra.

— Szelvénybevitel. A Hadi Termény-Részvénytársaság főpénztára részvényeinek az 1916 július 1-től 1917 június 30-ig terjedő második üzletévre szóló 2. számú szelvényét Budapesten 1917. évi december hó 1-től darabonként 150 koronával váltja be.

— Országos kongresszus a pamutrendelet ügyében. Az Országos Kereskedő és Iparos Szövetség december hó 2-ára országos értekezletet hívott egybe, legutóbb kiadott pamutrendelet sérelmes intézkedéseinek enyhítésére. A kongresszuson valamennyi fővárosi és vidéki kereskedő és iparostestületek résztvesznek.

— Alom pótlás. Felhívom a város közönségét, hogy hazafias kötelességnek ismerje, hogy mindazokon a helyeken, ahol eddig a szalma vagy egyéb takarmányozási célra alkalmas alomféle pusztán almozásra használtott fel, ezek homokkal, vénhadt, korhadt, nádval, sással vagy tőzeggel stb. pótolassanak. Lócs Rezső h. polgármester.

Tizezer korona—egy pofonért

Sajni tudósítónk telefonjelentése.

Mozi-cimnek is beillik, pedig megtörtént, Bécsben, egy nagy érdeklődést keltő bírósági tárgyalás után. Valdes Henrik gyáros kártérítési pert indított az angol származású Prym János rajnavideki nagyiparos ellen. Valdes gyarost Schopp Norbert dr. ügyvéd képviselte, ki a tárgyalás folyamán terhelő vádakhozott fel Prym nagyiparos ellen. E vádak bizonyíthatóságuk esetén család gyanujába keverték volna a naturalizált német iparost. Prym méltatlankodva fakadt ki már a tárgyaláson az ellen a hang ellen, amellyel őt ellenfelének ügyvédje aposztrofálta s igazságai bizonyítására kész volt esküt tenni. Schopp dr. tiltakozott Prym eskübeocsátása ellen: érdekelt s megbízhatatlan egyéniség nem tehet esküt, mondotta. A bíróság csakugyan elvetette az indítványt, hogy Prymet megeskesse.

A tárgyalás végeztével a törvényszék folyosóján az ilyen módon dezavált nagyiparos odasietett ellenfele ügyvédjéhez s magából kikelve kiáltotta:

— Fenntartja-e Ön a tárgyaláson kívül is ellenem hangoztatott vádjait?

— Kötelességem teljesítésében — mondotta Schopp doktor — nem engedem magam terrorizálni, egyébként minden állításomat bizonyítani tudom.

A feldühödött Prym erre öklével ellenfelének arcába esapott.

Ebben az ügyben ma tartották meg a fő-tárgyalást, amelyen az erőszakoskodó naturalizált németet tizezer koronára, vagy 48 órai elzárásra ítélték. Az ítélet jogerős.

Az összes bécsi lapok cikkeiben foglalkoznak evvel a szokatlan és magas állású és műveltségű emberek között eléggé meg nem bélyegezhető eljárással, nemkülönben azzal a felháborodással, melyet az eset hivatalos körökben is támasztott. Az osztrák iparosok szövetségének központja tegnapi ülésén egyhangulag azt a határozatot hozta, hogy a Prym Vilmos-cég tulajdonosát Prym Jánost méltatlan viselkedés miatt tagjai közül kizárta. A megokolásban a következő érdekes kijelentést teszik:

— Az osztrák nagyiparosok szövetsége nem tűrheti meg tagjai között azt, aki felelősségre vonása alkalmával annyira meg tud fedkezni magáról, hogy saját érzékenységének nagyobb súlyt tulajdonít, mint a törvények igazságának. Aki így viselkedik, nemcsak saját személyében sérti meg a közérdeket, de méltatlan arra a hivatásra, amelyet önmaga választott életcélul s amely kifogástalan és korrekt emberek társadalmához csatolja.

Furcsa világ.

(A főnök ur ruhája.)

A hivatalnok nyomorra jellemző az a tragikomikus eset, mely egyik aradi hivatalban történt meg.

A főnök ur kiszólt az irodába, ahol az alantasabb hivatalnokok dolgoztak.

— Kérem Biringert urat, szíveskedjék behozni a C. aktákat.

Biringer ur, kit csak néhány napja helyeztek Aradra, siet, viszi a kért iratokat, s midőn megáll a főnök ur előtt, az riadtan hőköl vissza:

— Ember, hol vette ezt a ruhát?

— A ruhát?

— Igen, ezt a ruhát, amely most magán van.

— Kérem szépen...

— Azonnal mondja meg.

— Hát, igenis főnök ur, kérem szépen, az ócskapiacra.

— Hallatlan, sőt hajtott a főnök ur, s menyeyiért vette?

— Száznyolcvan koronáért.

— Rettenetes. Nem volna hajlandó eladni nekem. Kérem itt van a 180 korona, siessen haza, vesse le, pakolja be, s küldje el a lakásomra.

Busan ballagot ki Biringert ur társai közé, akik már széles mosollyal várták:

— A ruha, ugy-e, a ruha?

Csodálkozva intett igent Biringert, akinek aztán megmagyarázták hivatalnok társai a titokzatos eset nyitját. Ezt a zöldde fakult ruhát öt évig viselte a főnök ur, míg végre megsokallták barátai, s csináltattak neki egy új öltözetet, de csak azzal a feltétellel, ha ezt elégeti és megsemmisíti. És mert ismerték fukarságáról, kikötötték, hogy ha eladná, köteles az új ruha árát, a 600 koronát megfizetni. A főnök ur azonban bizva abban, hogy az ócskapiac nagy temetőhely, 40, mond negyven koronáért örökre lemondott a zöldruháról egy kofa javára, aki azt 180 koronáért sózta rá a szegény hivatalnokra. Most elő áll az az eset, hogy vagy megveszi 180 koronáért, vagy vissza fizeti a 600 koronás ruha árát? A jobbik esetet választotta. De mi lesz most a zöldruhával.

(3 tojás 2 korona.)

Mikor még nem voltak központok, mikor még nem voltak élelmiszerjegyek, mikor még nem szabályozták rendelettel, hogy mennyit együnk, mikor térjünk nyugovóra, hány szobát fűtsünk, illetve hagyjunk fűtetlen, mikor még szabad volt szabadon lélegzetet venni és nem keserítették el életünket különféle maximálási, rekvirálási, beszolgáltatási, kimutatási és becsapási hirdetésekkel, akkor — oh, hol van ez az idő...? — akkor husz fillérért négy-öt darab tojást adtak a piacon. Négy-öt fillérbe került egy ilyen tojáska, ami szerény volt, egyszerű, diszkrét és minden népszerűsége dacára, illedelmesen húzódott meg a gazdag, vagy szegény spájzokban. Aztán ránk zúdult a háború és a tojás rálépett arra az utra, amire a többi fogyasztási cikk és az ára — mint ként a hegyek mögül a nap — elkezdett emelkedni. Avanzsált, emelkedett, egyre feljebb és feljebb ment az ára, úgy, hogy eszeveszett utjában már követni se lehetett. És hogy milyen szédületes, káprázatos, félelmetes karriert futott be a tojás, arra nézve döbbenetesen jellemző a mai ár-három darab tojás ára — nem, nem mondjuk ki nem merjük ide iktatni, mert elpirul a papír — két korona! Méltóztatnak érteni: két koronát kérnek ma az aradi kofák három darab tojásért. Mi már sok mindenhez hozzá szoktunk. Ha valami cikk újabb áremelkedéséről van szó, nekünk egyetlen arcizmunk se rándul meg, de ma, hogy a szakácsnő jelentette a tojás legújabb, fentebb emelt árát, öklöbe szorult a kezünk. Hogy miért emelkedett ilyen mounteversti magasságra a tojás, azt igazán nem tudjuk megérteni. A tyukok ma épúgy tojnak, mint tették ezt háború előtt, a behozatal körül se merültek fel olyan rémes akadályok, hogy ma ilyen kegyetlen és fájdalmas magasságban álljon, miért vesznek hát három darab tojásért két koronát. Bizony furcsa világ ez, nagyon furcsa és szomorú, amin azonban tisztességes közéleti viszonyok mellett némileg lehetne enyhíteni:

(Ki volt az okos?)

A Turul cipőüzletben béke idején igen jó cipőt lehetett kapni párjával 12 koronáért. A háború kitörése után röviddel, mikor a galiciaiak már kezdtek elárasztani az országot, megjelent egy kaftános galiciai az üzletben:

— Abból a 12 koronás cipőből kérek.

— Egy párt?

— Nem, annyi párt, ahány csak van.

Az üzletben tartózkodó vevők mosolyogva nézték, amint a galiciai beintja az utcáról két fiát és felpakkol boldogan — hetven pár cipőt.

Elmult három esztendő. A minap egy előkelő aradi urral találkozom és mint érdekességet mutatja, hogy sikerült neki a háború negyedik évében cipőt venni, amely béke-anyagból készült.

— Hogy vette? kérdeztem.

— Olcsón. Kilencvenkét koronáért.

Főlemeli az egyik lábát és mutatja, hogy ilyen talpat se lehet most kapni. És a talpon ott látom a Turul gyár jegye mellett beégetve: [12 kor.]

A derék galiciai most kezdi árusítani a hetven pár cipőt és nyer páronként nyolcvan koronát. Nekünk pedig, akik akkoron megmosolyogtuk a szakállas öregot, el kell ismernünk, hogy ő volt az okos.

MOZI.

* A moziroda hírel. Isten ostroma. (Erkölcdráma az Uránabán.) Nem véletlen műve az, hogy mind a két mozgószínházban, tegnap kissé kényes témát tárgyazó filmek kerültek

Elvállal mindennemű szobafestő, szobakárpitozó, mázoló és cimfestő munkát, elsőrangú és modern kivitelben

CZEILER ISTVÁN
A R A D, Weitzer János-utca 8. szám.

vetítésre. A kép az egészség megóvása érdekében alakult nemzetközi liga készítménye — melynek képei most járják be a központi határmag minden országát. Van valami céltudatos, valami könnyen érthető tendencia abban, hogy most, mikor már közeleg az emberpusztítás és öldöklés vége, gondolkozunk azon és hirdessük, hogy a béke művét csak egy szellemileg és testileg ép és egészséges jövő nemzedék tudja felépíteni. Hogy vessük le az alszeméremnek haszontalan álarát, hogy ne titkoljunk, hanem tanítva felvilágosítsunk. Széles é világon mindenütt el kellene vinni a mozgószínházakba a serdülő ifjúságot, hogy okuljanak és tanuljanak és miként művészi és irodalmi értéke volt ennek a témának színpadon és regény alakjában, olyképen legyen ez a film is. A képről nem kell kritikát írunk, hiszen nem azért készült, hogy valami könnyed, bohó szórakozást nyújtson és ha ezt a célt bármilyen mértékben is eléri: hivatását becsületesen betöltötte. — *Jókai Mór: Fekete gyémántok II. része hétfőtől—csütörtökig az Úrnőházban.*

Legyen világosság! Pénteken mutatta be az Apolló színház „Legyen világosság!” című, a szexuális betegségek leküzdése érdekében alakult liga propaganda filmjét. Nagy és magasztos alapeszméje van ennek a filmnek. Mióta a háború pusztító vihara végig súvított a földön, egymásután jelentek meg a könyvek a szabadszerlemlről, új anyaságról; egyszóval mindentelképen igyekeztek a háború pusztításai által a megnyomorított emberiség szaporodásában okozott hiányokat pótolni. Ez a film is ezt a magasztos eszmét szolgálja. Kétségte-

lenül merész gondolat volt ennek a filmnek a megteremtése, mert kényes témájánál fogva rosszakaratu félremagyarázások könnyen ronthatták volna a film sikerét. De a filmgyár keztyűs kézzel nyult ehhez a rendkívül kényes témához. Egy szép, színes szerelmi regény keretében, eszelelményekben gazdag felvonások során tárul elénk a nemi élet százezer veszedelme, melyek fenyegető rémként merednek ránk életünk tavaszán. Tökéletes rendezés, a főszereplők páratlanul álló alakítása magasan felülmelkedő teszi ezt a képet az eddigi filmszenzációk felett. Olyan nivós és minden ízében tökéletes film-produkciót rég nem láttunk már, mint ez a határtalan ügyességgel összeállított kép, mely még csak szombaton marad műsoron.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi december 1-én, szombaton

Délután három és fél óraker mérsékelt helyárrakkal:

Falu rossza.

Este fél 8 óraker rendez. helyárrakkal:

A. Bérlet.

A. Bérlet.

Sztambul rózsája.

Operette 3 felvonásban.

A szerkesztésért felel:

STAUBER JÓZSEF.

A béke küszöbén

1917. október 1-én.

Új előfizetést nyitottunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra

a legalaposabb és a legfrisebb

tudósításban számol be az Aradi

Közlöny. Közleményeinek ere-

detisége és érdekessége, valamint

háborús híreinek megbízható-

sága révén Magyarország vidéki

lapjai között az első helyen áll

és mint ilyen a legelterjedtebb,

a leg tartalmasabb, legkedvel-

tebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre 36 korona

Fél évre 18 korona

Negyed évre 9 korona

Egy óra 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Teljesen önálló mérlegképes könyvelő

perfekt magyar, német, horvát, szerb levelező, elsőrendű kereskedelmi dispositio képességekkel, prima referentiákkal

mielőbbi belépésre ajánkozik.

Érdeklődő cégek körötnék szíves felhívásaikat „S. 7200” alatt a lap kiadóhivatalába intézni. 8174

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arebört vakító fehérre varázsolja és eltünteti mindentéle aratiztátalanságot. **Ara egy tégelynek 2.- K.**

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K - fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K - fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRAS**-sal.

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

10099—1917. pm.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala a hadijótékonyk nemes ügyének előmozdítása érdekében a koronázási domb történelmi nevezetességű földjét izléses kivitelű üvegkoronába kívánja hozni és az eladáshól befolyt jövedelmet a harc téri hős katonák özvegyei, árvái és a rokkantak alapjának gyarapítására fogi fordítani.

Az üvegkoronák mintája hiva-

talomban megtekinthető és 10 korona árban hivatalom által megrendelhető.

Felhívom a város hazafias közönségét, hogy a nemes célu mozgalmat magáévá tegye, az igen szép kivitelű koronázási emlékművet a pénz beküldésével mielőbb rendeljék meg.

Arad 1917. október hó 16.

Varjassy, polgármester.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

A szépségápolás titka a felhasznált szépitőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőzőse. Kis tégely 1'50 kor. Nagy tégely 2'50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappal használatra. Egy tégely ára 3 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 7 kor. — fill.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fehér, rózsás és testszel-

nekben Egy dob. ára 4 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, ideál, orgona, piros ró-

zsa, Serail. Uvegje 6 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Feltételeink

0967

amortisációs kölcsönökre, ház és földre:

95. érfolyammal 50 évi törlesztésre	K 5.22
" " " " " " " " "	5.56
" " " " " " " " "	5.83
97. érfolyammal 50 évi törlesztésre	K 5.48
" " " " " " " " "	6.02
" " " " " " " " "	6.96
" " " " " " " " "	9.40
99. érfolyammal 50 évi törlesztésre	K 5.86
" " " " " " " " "	6.41
" " " " " " " " "	7.31
" " " " " " " " "	9.70

Ugyanitt földök, szőlők, ház-akadás-vételei közvetítetik,

mire megbízások kéretnék.

Szűcs F. Vilmosa nagyszabeni földhitelezésért képviselője
Arad, Karolina-utca 10.

970—1917. g. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az eddig Macsinik Illés által bérelt Gellindül 866. számú 4 holdas 472 négyszögölnyi, a Gellindülbeli 877. számú 7 hold 1055 négyszögölnyi és a Gellindülbeli 822. számú 14 hold 119 négyszögölnyi parcella bérbeadása ráint folyó év december hó 10-én délelőtt 10 órakor a városháza emeleténlévő gazdasági hivatalban árverés tart.

Kiküldési ár: A Gellindülbeli 866. számú parcellánál évenként és holdankint 100 korona, a 877. számú parcellánál 89 korona és a 822. számú parcellánál 85 korona, kén 4 korona készpénzben.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta az írásbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be és csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénzre ka városi pénztárba történt befizetését igazoló letéti jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési felételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési felételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1917. évi november hó 26-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

26005—1917. kh.

HIRDETmény.

A m. kir. miniszteriumnak az új és használt zsákok feldolgozása és forgalomba hozatalának korlátozása tárgyában kelt 3100—917. M. E. sz. rendelete megjelent, melynek értelmében az alább felsorolt cikkek bejelentendők. A jelen rendelet rendelkezései alá esnek az összes mezőgazdasági termények, ipari és bányászati termékek csomagolására használatos, a jutából, pamutból, kenderből, lenből, papírból, valamint azoknak az anyagoknak keverékeiből, vagy az ezekkel az anyagokkal kevert más anyagokból előállított szövetekből készült új vagy használt megtöltött zsákok.

Arad 1917. október 26.

Green, főkapitány.

Meghívó.

Mután 1. év október hó 20-ik napján kitűzött rendes közgyűlésen a részvényesek nem jelentek meg határozatképes számban,

„GLORIA“ takaré- és hitelintézet r. t.

t. e. részvényesei ezennel újból meghívókat az intézet helyiségében **Pujon, 1917. évi december 22-én d. u. 2 órakor** megtartandó

X. rendes közgyűlésre.**Tárgysorozat:**

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése. 2. Az 1916. évi zárszámadások megállapítása. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentvényének megadása. 3. A tiszta nyereség felszámítása. 4. A jelenléti jegyek me. állapítása. 5. Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok választása. — Az igazgatóság 1917 évi november hó 10-én megtartott üléséből.

Az igazgatóság.

Vagyón.	Mérleg-számla 1916. évi december hó 31-én.	Teher.	
Pénztárkészlet	12972 16	Alaptőke... ..	86000 —
Válótárca	280912 40	Tartalékalap	35263 47
Kötvénykölcsönök	32235 —	Betétek	61119 05
Felrészamla kölcsönök	5796 12	Visszeszámítás	160719 —
Értékpapírok	614 —	Engedélyezett kötvény kölcsönök	24022 —
Letétek	10725 46	Atmeneti előleges kamatok	4403 22
Házak és ingatlanok	19856 36	Tiszta nyereség	9931 75
Felzáróítások	2900 —		
Leírás után	340 —		
Atmeneti hátralékos kamatok	16846 79		
	331518 49		331518 49

Kiadások.	Nyereség- és veszteség-számla.	Bevételek.	
Kamatok:		Váltókama	25701 44
Betétek után	2271 52	Kötvénykamat	4133 27
Engedélyezett kölcsönök után	842 80	Utalékok és egyéb bevételek	5166 03
Visszeszámítás után	12221 11		
Tartalékalap után	1240 68		
Adók:	16576 11		
Egyenes és községi adók	2169 37		
Betét kamat adók	366 71		
Költségek:	2536 08		
Fizetések	3466 69		
Házbér	1000 —		
Külföldi költségek, nyomtatványok, portó stb.	115 14		
Leírás a felzáróításokból	340 —		
Tiszta nyereség	9931 75		
	35003 74		35003 74

Puj, 1916. december 31-én.

8173

Dajni Athanász, s. k. vezérigazgató h. Az igazgatóság Dr. Popescu Kornél, s. k. elnök. Dajni Athanász, s. k., Farkas János, s. k. — Ausztriai felügyelő-bizottság jelen számadásokat megvizsgálta, és azokat rendben és az intézet könyveivel egyben hangzóknak találta. Toderan Romulusz, s. k. Halmagy Samu, s. k.

1351—1917.

Árverési hirdetés.

Községünk tulajdonát képező 1 drb. bika s 1 kan kislejtett tvén, nyilvános szóbeli árverésen elfognak adatni székházunknál **f. év december 15-én d. e. 10 órakor.**

Ujpanád, 1917. november 28.

8170

Ujpanád község előjárósága.

Használt élmom megvételre kerestetik.**Kisjenői jegyzői irodában,**

egy a főkönyvek lezárásában jártas egyén, havi 150 korona és teljes ellátás mellett, egyelőre 6 hónapra

azonnal alkalmazást nyer.

8153

Amennyiben nős egyén, havi 240 korona díjazásban részesül.

Községi előjáróság, Kisjenő.**Kifutófiu**

jó fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Nagymennyiségű használt pléh pánt eladó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1917. évi nov. 15-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6.40
Személyvonat délután 4.18

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délben 12.00
Személyvonat este 9.81

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 8.06
Személyvonat délután 8.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 7.33
Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel 5.40
Személyvonat délután 12.49

Aradról Brádra érkezik:

Személyvonat délelőtt 11.53
Személyvonat este 7.46

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 8.00
Személyvonat délután 1.18

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt 10.00
Személyvonat este 7.38

Aradról Ujszentannára indul:

Délután 2.40
Aradról Ujszentannára érkezik:

D. u. 3.25
Ujszentannáról Aradra indul:

D. e. 10.04
Ujszentannáról Aradra érkezik:

D. e. 10.50
Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.32
Vegyes vonat délután 5.32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6.32
Vegyes vonat délután 4.29

Mezőhegyesről Kétégyházára indul:

Reggel 5.40
Kétégyházáról Mezőhegyesre indul:

Este 6.25
Ujszentannáról Kétégyházára ind.:

Délután 3.30
Kétégyházáról Ujszentannára ind.:

Reggel 8.00
Borossebesről Menyházára indul:

Vegyesvonat délelőtt 9.00
Menyházáról Borossebesre indul:

Vegyesvonat délután 2.30

